

Biblioteken i Östergötland

nr **1-4** | 2012

Läslust, samarbete och efterarbete

Innehåll nummer 1–4:2012

Enklare, snabbare och mycket mera jobb	3	Pris till Anne Hederén	19
23 ungdomar drog på skrivarläger	4	Festival för serier och animation	20
Det var en ryss, en tysk och Bellman ...	6	Med skolbiblioteket som stöd	23
Marit i Mjölby på bästa lättlästa biblioteket	7	Nu har vi lyft!	24
Goda råd för att bli en bra berättare	8	Att få kunna klara sig själv	26
Vägen till ett eget språk	10	Samhällsorientering på modersmål	29
Digital agenda för Östergötland	12	Uppgraderad mormor	30
Svanen Svante har hittat hem	13	Svenskarna och internet	31
Dyslexiprojektet Allt genast	14	Halvtid i BESÖK	32
Pappor på anstalt läser godnattsagor	15	Lägesrapport Götasystemet	36
Kakor och knark: annorlunda boksamtal	16	Lång väntan är över i Valdemarsvik	37
Ny förläggare i Linköping	17	Götawebben och e-tjänster	38
Litteraturutredningen: Läslyft för Sverige!	18	Debatten om e-böcker	39

Tranås stadsbibliotek trivs bra i det östgötska samarbetet. Bibliotekschef Pär Jonsson tycker inte att "gränsbiblioteket" är utanför. Sid 35.

Enklare och snabbare och mycket mera jobb

Kerstin Olsson, länsbibliotekarie

Du kanske trodde att den här tidskriften lagt ner? Men nej, alla har bara haft så ofantligt mycket att göra i år. 14 kommuner slog ihop sina bibliotekskataloger till en mellan september och februari. Det blev ett gigantiskt efterarbete. Ett sjuttioal biblioteksenheter med sina rutiner och med olika sätt att katalogisera skulle synkroniseras. Många parametrar var det. Det har tagit ett helt år och en del återstår att göra. Vi har lanserat en gemensam webb där elva av 14 kommuner nu har egna integrerade sajter i Arena, se www.gotabiblioteken.se. Vi har plockat åtta gånger så många beställningar jämfört med tidigare! Älska ordet plocklappar? Många arbetsgrupper har jobbat i Götabiblioteken för att få till bra rutiner och nu har vi en verksamhet som gör det enklare och snabbare för låntagarna. Tack alla som jobbar och sliter med förändringarna! En utvärdering av samarbetet pågår och ska vara klar i februari.

Samtidigt har verksamheten rullat på, både som vanligt och allt annat utvecklingsarbete som pågått detta år. Dyslexiprojektet Allt genast med egen nedladdning av talböcker. All kompetensutveckling inom EU-projektet BESÖK, just nu pågår ca 2 utbildningar i veckan utifrån behovsinventering och individuella kompetensutvecklingsplaner hos de över 300 medarbetarna på biblioteken i Östergötland. Digidel 2013 och samverkan med folkbildningen i utbildningar och handledningar för digital delaktighet. Regionförbundet, Länsstyrelsen och Landstinget har skrivit under utmaningen att skapa en regional digital agenda. En arbetsgrupp jobbar med den och bibliotekens insatser för digital delaktighet lyfts fram som viktigt i sammanhanget.

Valdemarsvik har fått nytt bibliotek, grattis! Ytterligare bibliotek håller på att införa RFID. Biblioteken har varit hemvist och delaktiga i Samhällsorientering för nyanlända.

I veckan blev det storslam för Östergötland i läsfrämjarpengar från Kulturrådet, Skriv överallt får ytterligare 400 000, Motala får 300 000 för Motala läser och Norrköping får 250 000 för Alla våra språk – om mångspråkighet i förskolan.

Varför håller man på? heter en av årets böcker (finns även som e-bok ;-)), skriven av Fredrik Sjöberg. Varför håller vi på med så mycket på en gång?

För att få en bra och jämlik biblioteksverksamhet över hela länet

För att göra det enklare och snabbare att ta del av bibliotekens tjänster

För att alla ska kunna vara digitalt delaktiga i nutid

För att fler ska kunna läsa mer

För att vi vill ha ett informationssamhälle för alla i Östergötland!

Biblioteken i Östergötland är viktiga för samhällsutvecklingen och för alla som lever sina liv här! ■

Sandra Rydzkowski Laakonen, Thea Boström, Linnea Gistrand, Liv Boström och Julia Hjalmarsson.

På höstlovet drog 23 ungdomar

Kryp in i dig själv och känn efter hur det känns!

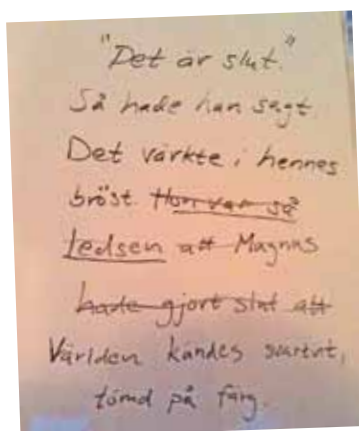
Cirklarna i Skriv överallt drog på skrivarläger på höstlovet.

Text och foto: Annika Holmén

Förvandla Snövit till Svartlock, teckna serier, beskriva känslor, berätta spökhistorier, grilla marshmallows och hajkbananer ... Hur mycket hinner man göra på 39 timmar?

Nya texter och nya kompisar

Efter ett och ett halvt dygns skrivarläger på Breviks kurs- och lägergård på Vikbolandet, återvänder 23 ungdomar

hem, fyllda av möten med nya kompisar och många nya texter i sina skrivböcker.

Hur skriver man sin första bok? Det är som att kliva rakt ut i luften! Ungdomsboksförfattaren Ingrid Olsson

Skriv överallt var mottot på Brevviks kurs- och lägergård på Vikbolandet.

Kort om SKRIV ÖVERALLT – squoosha vidare

Skriv överallt är ett skrivlustprojekt på biblioteken i Fin-spång, Norrköping (huvudbiblioteket, Hageby, Åby), Söderköping och Valdemarsvik.

Projektet är tänkt att bli tvåårigt och drivs 2012 med stöd från Statens kulturråd. Projektägare är Länsbibliotek Östergötland.

Utgångspunkten är att ungdomar skriver mer än någonsin tidigare i mobiltelefoner, i bloggar och på Facebook, men de upplever inte att det är ett ”riktigt godkänt” skrivande. Att skriva och läsa går hand i hand och i projektet vill vi, genom att ta med ungdomar i processen, hitta former för och inspirera till ungdomars eget skapande och skrivande.

Bibliotekarierna håller nu under hösten i skrivarcirklar på de sex biblioteken och ett 35-tal ungdomar deltar. Förberedelserna har varit grundliga – bibliotekarierna har bl.a. deltagit i en skrivworkshop med Lisa Bjärbo, arbetat med kommunikationsplaner för att nå målgruppen, tagit fram affischer och utvecklat Sommarskrivboken, en variant av Sommarboken.

Utförningen av cirkarna har förberetts i fokusgrupper med ungdomar, men det är viktigt att också fortsättningsvis vara lyhörda för ungdomarnas önskemål. Därför har skrivmaskiner införskaffats till några cirklar och skrivarläger på höstlovet med författare och journalist genomförts. Varje bibliotek har också köpt en iPad och appkort har inhandlats. Apptipsen duggar nu tätt på projektets facebookside. Läs mer om projektet på Länsbibliotek Östergötlands hemsida: www.lansbibliotek.ostsam.se

SQUOOSH

Under våren har vi vidareutvecklat www.squoosh.se med möjlighet till större interaktivitet. Det går nu att skriva in ett bidrag direkt på startsidan och den är också mobilanpassad. Månadens tävling får fler och fler tävlande vilket också är roligt. Squoosh har en egen facebookside <http://www.facebook.com/#!/pages/SQUOOSH/193194327385836>

på skrivarläger

berättade om sina skriverfarenheter och gav skrivtipset nummer ett: tålmod. Det är lätt att få idéer, men det svåra är att skriva klart. Att skriva om VAD är lättare än HUR.

Läsa mellan raderna

Slå med en tärning och skriv sedan utifrån en slumpartad grund. Försök själv att utveckla en text utifrån detta! Min utgångspunkt att grubbla över blev:

13 år – på en ö – en trasig mobiltelefon – jag har inte varit ute på två veckor.

Ungdomarna grep sig an sina personer och miljöer med glatt mod, sorlet steg och de modiga läste sedan upp sina texter.

När vi kom till HUR:et eller gestalt-

ning av berättelserna blev det svårare. Att välja berättarröst och arbeta med gestaltning kräver mer. Hur kan man skriva att Pelle är två meter lång och jättearg utan att skriva det rätt upp och ner? Hur ger man bilder och beskriver känslor, så att läsaren får läsa mellan raderna?

Det blev också genast lite läskigare när Ingrid började diskutera texterna som lästes upp.

Kan man skriva/tänka på det här sättet i stället och stryka det mesta i meningen? Jobbigt, men nyttigt med feedback, för hur ska man annars komma vidare med sitt skrivande.

Det arbetet får emellertid fortsätta i skrivarcirkarna på hemmaplan. ■

Anders Widgård läser *Bellmanhistorier* för sina kamrater och kollegor Anki Aldensjö, Eva Backlund och Stefan Karlsson på dagcenter Knuten. *Bellman* är uppskattad och historierna följer med tiden. *Bellman* och de andra har både mobiltelefoner och inopererade datachips.

Det var en ryss, en tysk och Bellman ...

Anders Widgård läser för sina kamrater och arbetskollegor på dagcenter Knuten med stor inlevelse och bravur. Och de växlar mellan att fnissa förtjust och gapskratta när poängen kommer.

Text: Lena Udd

Idag, denna lite sömniga fredagseftermiddag, är det humor som galler. Men dagens läsning kan omfatta det mesta, från Mjölbyns historia till modern skönlitteratur.

Läser fantastiskt

Anders har skaffat sig en gedigen ställning som högläsare här även om han bara läser två dagar i veckan. Men han läser fantastiskt, sätter alltid pausen i prick, tittar klurigt ut över lyssnarna och njuter av att ha publik.

När Anders inte läser så gör personalen det, och många är utbildade läsombud.

– Vi läser minst en kvart om dagen, det är ungefär vad alla orkar med att lyssna och få behållning av. Vi börjar med teve-programmen och vädret och sedan tar vi någon av de böcker vi håller på med, berättar Helene Tunströmer. Och vi blandar friskt. Det är mycket lättlästa böcker, men det kan också vara barn- eller tonårsböcker eller olika temaböcker om något som de som går här vill veta mer om.

Bättre lättlästa böcker

Helene har varit läsombud länge, och hon tycker att utbudet av lättlästa böcker har blivit bättre och bredare under senare år, även om hon fortfarande tycker att det kan vara svårt att alltid hitta det man vill och ibland också veta vad man vill ha.

– Läsombuden har återträffar varje höst och vår, det är jättebra för då får vi veta vad som är nytillkommet på biblioteket. För det är svårt att själv få tid att gå runt och botanisera.

Tiden är ett dilemma och lite i vägen för ambitionerna, tycker hon.

– Jag önskar att jag mer ofta hann läsa böckerna ordentligt själv innan jag högläste. Det är ett råd, och ett mycket bra sådant som vi fick på vår utbildning, men tyvärr räcker inte alltid tiden till det. Men för att du ska orka lyssna på någon som läser så måste det vara flyt i läsningen.

Alla vill vara med

Läsningen har sin givna plats på Knuten. Även om inte alla elva som kommer hit för verksamhet alltid uppfattar alla nyanser i böckerna så deltar de och får sin upplevelse. Alla vill vara med och lyssna.

Anders lyssnar, men han läser också och då inte bara högt. Han gillar Suneböckerna och Berts dagbok. Men eftersom han gillar fotboll är boken om Zlatan det största just nu.

– Jag har båda, alltså både den lättlästa och den andra, säger han. Jag har läst den lätta och nu vill jag läsa den andra så att jag kan jämföra vad som står. ■

Marit i Mjölby på bästa lättlästa biblioteket

Är det en mänsklig rättighet att få läsa? Ja, det tycker i alla fall Ståby Marit Ivarsson på Mjölby bibliotek, som i år fick priset som Bästa lättlästa bibliotek.

Text: Lena Udd

– Att läsa är ett sätt att bli avkopplad eller påkopplad, säger hon. Om du sen läser med ögon eller öron, eller om någon läser för dig spelar ingen roll. Men att få tillgång till den information och de berättelser som finns ser jag som en demokratisk och mänsklig rättighet!

Marit, som ursprungligen kommer från Dalarna, har jobbat på Mjölby bibliotek i nio år. Lika länge har hon i sin bibliotekarietjänst ansvarat för den lättlästa litteraturen.

Det innebär bland annat att hon arbetade med projektet Rätten till läsning, såg till att det etablerade sig och att verksamheten lever kvar. Det innebär i sin tur att hon varit med om att utbilda de 50 läsombud inom området social service och stöd samt äldreomsorgen som idag finns inom Mjölby kommun.

– Läsombuden är vår viktigaste länk i att få ut lättläst-böckerna till våra låntagare eftersom många av dem inte har förutsättningar att läsa själva, säger hon.

Ombuden behövs

Ombuden är helt enkelt det mellanled ut till låntagarna som varje bibliotek behöver menar Marit. Hon berättar att det aldrig har varit svårt att få tag i ombud, men att hon också förstår att de kan ha ganska ont om tid för läsandet och allt kring det i sina verksamheter.

Läsombuden får en grundutbildning plus återkommande utbildningar. Men vad är då viktigt att förmedla till dem?

– Det är ganska basic. Det handlar exempelvis om varför det är viktigt att läsa – och där kommer vi till de mänskliga rättigheterna och upplevelsen. Det handlar också om att få lära sig att läsa högt. Har man inte gjort det sen barnen var små eller sen man själv gick i skolan är det inte så lätt. Men lättlästa böcker lämpar sig bra för högläsning, meningarna är gjorda för att man ska kunna

Att få priset som Bästa lättlästa bibliotek 2012 var omtumlande och förstås roligt, säger Ståby Marit Ivarsson. Det blev också en marknadsföring för lättläst. Det kom fram många låntagare och sa: Oj, inte visste jag att ni hade det!

Lättläst – vad är det?

Många unga och vuxna har svårt att läsa och ta till sig innehållet i en vanlig nyhetstidning eller bok. Ungefär 25 procent av den vuxna befolkningen i Sverige läser inte så bra som man förväntas göra när man har gått ut grundskolan och man beräknar att 7–8 procent har stora lässvårigheter. Det finns många olika anledningar till att man har det. En funktionsnedsättning eller en sjukdom kan göra att man har svårt att läsa. Ovana läsare som skolbarn, eller de som har ett annat modersmål än svenska kan behöva enkla texter. Personer med demens är en växande grupp.

Idag finns det många olika förlag som ger ut lättläst litteratur och utbudet ökar stadigt. På Götatabiblioteken finns sammanlagt drygt 3 000 olika titlar (12 000 exemplar) i lättläst version.

andas. Det finns dessutom massor av bra böcker och formatet gör att de är lätta att plocka fram när man får en stund över.

Utbudet har ökat

Utbudet av lättläst litteratur har ökat under senare år. Fler förlag ger ut böcker och det finns fler böcker inom olika ämnen. Och Marit tycker att synen på Boken har förändrats.

– För mig är en bok innehållet. Sen är jag ganska ointresserad av om det är en tryckt bok på papper, eller en bok man lyssnar på, om det är en bok eller en datafil. Glädjande nog tycker jag

att fokus börjar flytta från den tryckta boken. Det är mer accepterat att en bok har många former. Och det här måste vi marknadsföra så att folk vet om det.

– Det är också så att en bok kan ge dig så mycket. En roman kanske inte ger dig all samhällsinformation du behöver, men du får möjligheten att dela andras liv, känslor och tankar och du får möjlighet att sätta dig in hur andra känner och har det.

Att få priset som Bästa lättlästa bibliotek 2012 var omtumlande och förstås roligt, säger Marit. Det blev också en marknadsföring för lättläst.

– Det kom fram många låntagare och ►

- sa: Oj, inte visste jag att ni hade det! Och det är ju så att låntagarna också är en del av vår marknadsföring. Du kanske inte själv har behov av en lättläst bok eller en talbok. Men du känner säkert någon som har det.

Att nå ut till låntagarna

När Marit talar om lättläst, läsombud och bibliotek överhuvudtaget så handlar det mycket om vikten av att nå ut till låntagarna. Där säljer inte lättläst-böckerna sig själva på samma sätt som andra typer av litteratur som recenserar i tidningar och teve.

– Där är ombud, låntagare och alla sätt att nå ut viktiga. För vi kan sitta här inne på biblioteket och tycka att vi är bra, så att vi blir blå. Men det leder ingenvart. Vi måste nå ut och vi måste samarbeta, vi måste hitta våra ambassadörer, våra förlängda armar. Läsombuden är ett sätt, exempelvis studieförbund och andra organisationer är ett annat.

”Nya grupper”

Projekt Läs kraft som nyligen startade vänder sig också till ”nya grupper”. Här handlar det också om läsombud, bland annat på demensboenden, men här är även andra som anhöriga och Röda Korset och andra frivilligorganisationer en målgrupp. Och kanske kan det bli en första möjlighet att nå dem som hittills varit svåra att nå: de äldre som sitter ensamma på sin kammare och har hemtjänsten som kanske sin enda dagliga eller veckoliga kontakt.

– Rent praktiskt finns det inga hinder i att till exempel engagera hemtjänsten i detta. Det handlar bara om att träffas och organisera. Men tiden är lite av ett hinder tyvärr. För min del har jag en halvtid för lättläst. Så jag får helt enkelt beta av en sak i taget och se till att de blir självgående. Vissa saker är femårsplaner, vissa tar kortare tid. Men att nå hemtjänsten har stått på önskelistan länge nu! ■

Marinella Rolfart från Papanella delade med sig av sina berättarkonster.

Viskleken avslöjade en del om konsten att berätta. "Strindberg för alla" var en röd tråd på inspirations- och fortbildningsdagen för läsombud i omsorgen.

Goda råd för att bli en bra berättare

"21 st svart- och vitprickiga kameler dansar en underbar tango i den röda solnedgången" ...

... omvandlades till "21 kaniner dansar tango i rabatten", när fyrtio personer hade viskat sig igenom meningen.

Vårt minne spelar oss spratt och man kan fundera över varför alla de beskrivande orden glöms bort, för borde inte färger och adjektiv underlätta? Kanske går det för fort när man blir stressad och då glömmar man istället för att komma ihåg?

Text och foto: Annika Holmén

När länsgruppen för Rätten till läsning den 9 oktober bjöd in till en inspirations- och fortbildningsdag för läsombud i omsorgen, LL-grupper och andra intresserade var Strindberg och berättande den röda tråden i programmet.

Marinella Rolfart från Papanella berättarteater var speciellt inbjuden att dela med sig av sina berättarkonster,

med August Strindberg i fokus. En inte alltför lätt uppgift kan man tänka, men Marinella tog sig an den med stor entusiasm som hon också spred vidare. Efter lite uppvärmning vågade vi t.o.m. återberätta Fröken Julie och Hemsöborna för varandra. Tack vare Marinellas tips och råd gick det alldeles utmärkt!

Här är de allra bästa tipsen:

- Det man ska lära sig – det ska man GÖRA!
- Så som du berättar är rätt, varje berättare gör berättelsen till sin!
- Och det allra viktigaste – Om man ska komma ihåg en berättelse, måste man återberätta den inom 24 timmar för någon som LYSSNAR!

Läsombudsverksamheten i Östergötland firar tio år i år och under dagen

deltog läsombud och andra från Kisa, Linköping, Mjölby, Norrköping och Åtvidaberg. Under dagen erbjöds också boktips, inspiration kring vitsen med att läsa och information om vad biblioteken har att erbjuda.

Boktitelpoesi utifrån höstens LL-utgivning

Mettet från Simona.
Dansa salza med mig!
På andra sidan vägen.
Den nya flickan.
Kär och galen.
Fira året runt.
Oss skrämmer dom inte.

Bakom länsgruppen för Rätten till läsning står FUB, Centrum för Lättläst, Studieförbundet Vuxenskolan, Länsbibliotek Östergötland och Regionförbundet Östsam. ■

Maja Tinnerwall blev förra årets Unga berättare-stipendiat och nominerades också till lilla Augustpriset 2012.

Vägen till ett eget språk

En måndag i mitten av juni släpade jag min kabinväska från tågplattform till busshållplats i ett försommarvarmt och folktomt Bålsta. Buss 895 går inte ända ut till Biskops-Arnös folkhögskola. Den stannar vid ett vägskäl och vägen som leder bort från skälet blir ganska snart en grusväg.

Text: Maja Tinnerwall

På grusvägen som knyter ihop fastland med ö kånkade jag och en av de andra kursdeltagarna på våra rullväskor. Han rabblade författare som hade gått på folkhögskolan, kallad

författarskola, och jag frågade om också de hade varit dumma nog att packa i kabinväska i stället för ryggsäck.

Under fem dagar fanns ingenting annat än text. Vi skrev text, pratade text, läste text.

Det var ni, läsande östgötar, som såg till att jag blev tjugohundraelva års Unga berättare-stipendiat. Jag får tacka er för skrivarveckan som jag tillbringade på en folkhögskola omgiven av ekdungar och bofinkeskalor.

Berättarrösten

Det gäller att ha tungan rätt i mun för att berättarrösten ska vokaltränas. Lika gärna som den kan bli mera tonsäker kan den bli hes och falsk och har man otur tappar man den helt.

Jag lärde mig ingenting om skrivandet som hantverk, ingen-

Vi gratulerar 2011 års Unga berättare Maja Tinnerwall från Vikbolandet, som var en av de nominerade till Lilla Augustpriset 2012

Förra året skrev Maja novellen Östersjöns Poseidon, med stark anknytning till den östgötska skärgården och gick segrande ur omröstningen för Unga berättare. Det gjorde henne till årets skrivarstipendiat och gav henne en veckas skrivarkurs på folkhögskolan Biskops-Arnö i somras. Något som hon berättar om härintill.

Läs novellen på www.ungaberattare.se under länken Vinnare 2011.

I novellen Rapport från norra Norrlands fjälltrakter, bidraget som hon nominerades till Lilla Augustpriset för, har hon förflyttat sig geografiskt norrut. Juryns motivering lyder:

”Med en stark känsla för skapande av stämning skriver författaren med ett språk som flyter fram och åstadkommer en atmosfär av vemodig saknad och längtan. I huvudpersonens Norrland får människors erfarenheter av ensamhet, trygghet, utanförskap och lugn samsas genom ej uttalade ord och tysta myllrande tankar.”

Lilla Augustpriset vänder sig till ungdomar mellan sexton och tjugo år. Det är landets största och populäraste litterära skrivtävling för unga människor och varje år skickas det in runt sexhundra bidrag, varav juryn väljer ut sex.

Läs mer på www.augustpriset.se

Har du läst och röstat?

Årets Unga berättartävling rullar på för fullt. Tio vinnarnoveller av lika många författare går att läsa, ladda ner eller lyssna till på www.ungaberattare.se. Omröstningen av årets Unga berättare pågår fram till 31 december. Den 14 januari 2013 tillkännages vem som blir 2012 års skrivarstipendiat.

ting om hur en text kan byggas upp, hur ord kan fogas samman eller meningar konstrueras. Ingenting om hur mästarna har skapat sina mästerverk eller debutanterna skrivit sina debutromaner.

Bara text. Mina texter. Det vill säga texter som jag skapade inom vaga ramar, lössläppta förhållningsregler. Experimentera med språket, det var vad jag blev uppmanad till att göra.

Erövra ett språk

Att skriva handlar troligtvis om att sammanfoga ord så många gånger att man till slut lyckas erövra ett språk. Ett språk som blir mitt språk. Vilket innebär att jag måste ge skrivandet tid, en tid som borde vara lång, en tid som borde vara all min tid. Men de som får chansen att ägna all sin tid åt

skrivande, de är inte särskilt många.

Ställer frågan vilken litteratur som ännu inte är skriven. Ställer den för att jag finner mycket ny litteratur vara repris av den redan skrivna. Ställde frågan till kurskamraterna på Biskops-Arnö men de hade inget svar att ge.

Mitt språk

Tanken på att det redan finns tillräckligt med människor som skriver ligger nära tillhands. Att min röst omöjligtvis kan urskiljas i en kör med tusen stämmor. För vi är många, vi som skriver.

Men mina berättelser och mina platser är det ingen annan än mitt språk som kan blåsa liv i. ■

Vid rundabordssamtalet med it-minister Anna-Karin Hatt undertecknades en avsiktsförklaring angående den digitala agendan av landshövding Elisabeth Nilsson, Jan Owe-Larsson, styrelseordförande i Regionförbundet Östsam och Fredrik Sjöstrand, landstingsråd i Landstinget i Östergötland.
Foto: Anne Hedéren

Rundabordssamtal med it-ministern om digital agenda för Östergötland

Den 12 juni 2012 bjöd it-ministern Anna-Karin Hatt in till rundabordssamtal på länsstyrelsen i Linköping. Ett samtal som handlade om hur it kan användas för ökad demokrati och innanförskap.

Text: Kira Berg, projektledare för Digidel 2013, Östergötland

Rundabordssamtalet samlade ett 25-tal aktörer, flertalet av kommunerna var representerade genom kommunstyrelsens ordförande. Från länsbiblioteket deltog länsbibliotekarie Kerstin Olsson och samhällskommunikatör Soraya Sohrabi. Soraya berättade om internetsatsningen inom ramen för sam-

hällsorienteringen. Hon gav konkreta exempel på situationer för nyanlända när det gäller digital delaktighet.

Avsiktsförklaring

Samtalet mynnade ut i en avsiktsför-

klaring angående digital agenda för Östergötland som innebär:
– Att vi delar målet om att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter och
– Att Länsstyrelsen Östergötland tillsammans med Regionförbundet Östsam och Landstinget i Östergötland, i samverkan med aktörer i näringsliv, akademi och samhälle, kommer att

ta fram en regional digital agenda för Östergötland.

Avsiktsförklaringen undertecknades av Elisabeth Nilsson, landshövding Länsstyrelsen Östergötland, Jan Owe-Larsson, styrelseordförande i Regionförbundet Östsam och Fredrik Sjöstrand, landstingsråd i Landstinget i Östergötland.

I den digitala agendan för Sverige "It i människans tjänst" har fyra strategiska områden på en övergripande nivå identifierats:

- lätt och säkert att använda
- tjänster som skapar nytta
- det behövs infrastruktur
- it:s roll för samhällsutvecklingen

Vad händer nu?

Arbetet inriktas nu på att få till stånd

Många står utanför

- Fortfarande står 1,2 miljoner utanför
- Fortfarande saknar halva befolkningen e-legitimation
- Många äldre betalar inte sina räkningar via internet
- Positivare syn på internets viktighet och roll för demokratin

Saxat ur *Svenskarna och internet 2012*
<http://www.internetstatistik.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2012/>

en regional digital agenda för Östergötland och att förbereda ett underlag för en regional konferens under hösten 2013.

I Östergötland finns en arbetsgrupp som f.n. består av representanter från Länsstyrelsen, Landstinget, Regionförbundet Östsam, Linköpings Kommun och Länsbibliotek Östergötland.

Utgångspunkten är att titta på vilka möjligheter vi kan ta tillvara och utveckla samt vilka problem vi bör eliminera:

- Sådant som är av specifikt östgötskt intresse utifrån situationen i regionen
- Sådant där vi har särskilt bra förutsättningar för fortsatt utveckling och där vi kan tillföra andra kunskaper/erfarenheter
- Sådant som handlar om att stödja de regionala utvecklingsstrategierna, t ex det regionala utvecklingsprogrammet (RUP)

Angelägna områden

Hittills har arbetsgruppen identifierat några områden som är särskilt angelägna att arbeta vidare med:

- Infrastruktur
- Digital kompetens och delaktighet
- Implementering av digitala tjänster i offentlig verksamhet för bättre service till allmänheten
- Vidareutveckling av digitalt stöd i offentlig verksamhet
- Implementering av digitala tjänster och ökat nyttjande av it i näringslivet

Målet är att den digitala agendan skall vara förankrad och beslutad under 4:e kvartalet 2013. I januari 2013 träffas signatärerna igen för att göra en avstämning av arbetet. I Sverige arbetar sju regioner med digitala agendor. ■

Svanen Svante har hittat hem

Svante – Götabibliotekens svanliga varumärke – har funnit sin plats på många av Östgötabiblioteken. På bilden syns han på studiebesök på Skäggetorps bibliotek i Linköping där han minglade med Alfons Åberg.

Som den bibliofil han är drömde han en gång om att få bo på bibliotek, och den drömmen har verkligen gått i uppfyllelse! Samtliga kommuner i Götasamarbetet har fått en virkad Svante som gåva av länsbiblioteket och de bibliotek som vill kan använda honom fritt i verksamheten. ■

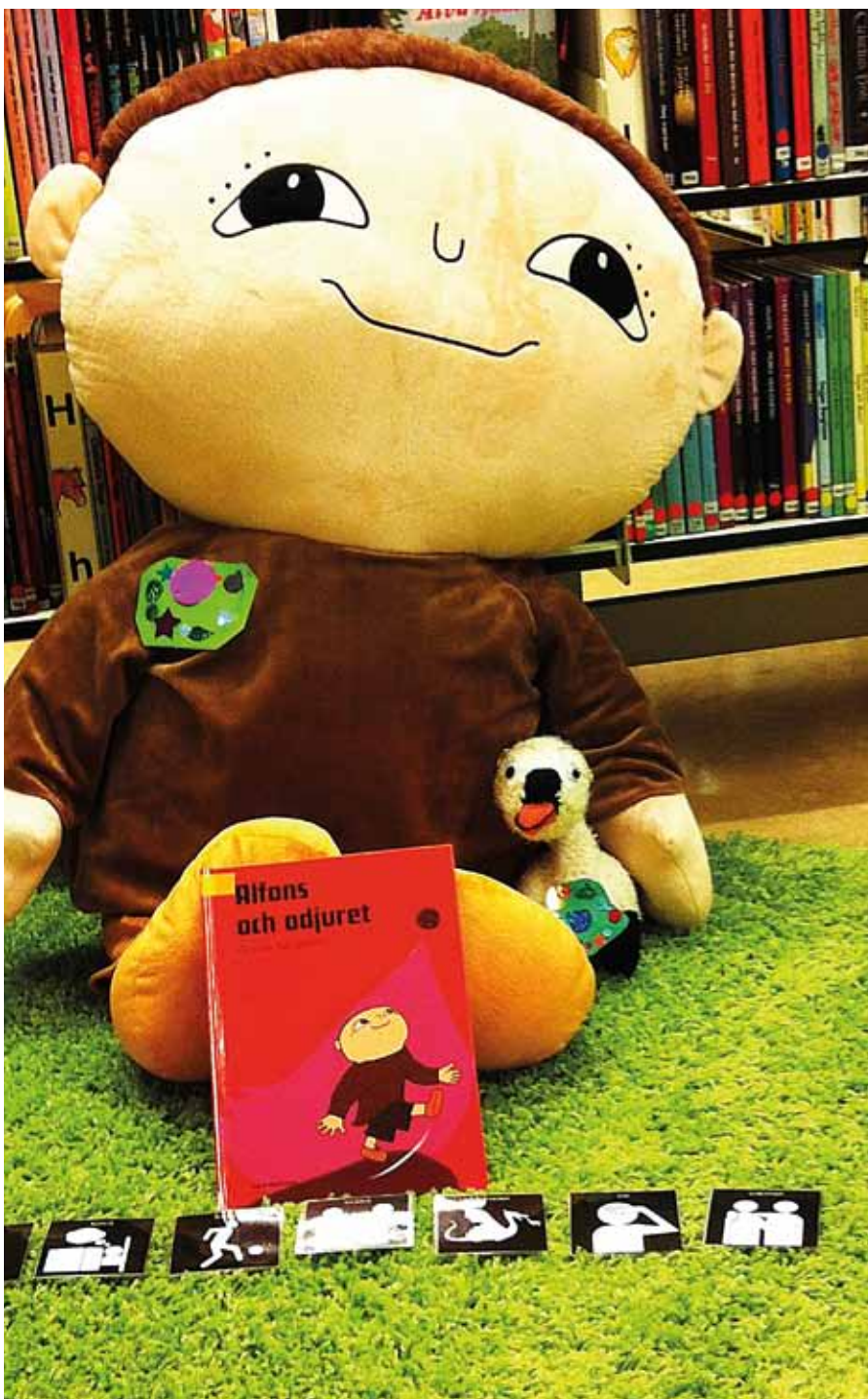

foto: Agneta Hagelin

Dyslexiprojektet Allt genast genererar allt fler nedladdare

Första mötet ägde rum i januari 2010. Då träffades Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB), FMLS i Östergötland, kolleger från biblioteken i Östergötland och Länsbibliotek Östergötland.

Rolf Holm, utvecklingsledare bibliotek

Syftet med mötet var att diskutera förutsättningarna att på bred front erbjuda de uppskattningsvis 25 000 östgötar som har svårt att läsa tjänsten Egen nedladdning från TPB. Att ladda ner talböcker i denna omfattning var en ny tjänst på folkbiblioteken.

Efter att vi fått klartecken att tekniken fungerade ansåg samtliga bibliotekschefer och personal att vi skulle sätta igång.

Formell kickoff blev september 2010. Redan från starten lyfte vi fram att detta var ett läsfrämjande projekt. Redan från början tog sig biblioteken an denna uppgift som samtidigt innebar en hel del roligt handhavande av teknisk utrustning. Det blev också en utmaning för många.

Det "ofinansierade" projektet fick en extra skjuts då Statens kulturråd våren 2011 sköt till 500 000 kr och en projektledare kunde anställas. Det blev Cecilia Persdotter.

Syftet med projektet

I kulturrådsansökan skrev vi att syftet med projektet är att främja läsning med fokus på barn och ungdomar med dyslexi:

Vi vill intensifiera, informera, hjälpa och inspirera Östergötlands olika aktörer inom området så att tjänsten egen nedladdning blir känd och används för lässtimulans framför allt bland barn och ungdomar i Östergötland.

Vi vill kunna synkronisera detta projekt med den nationella informationskampanj om egen nedladdning som TPB har flaggat för med start hösten 2011!

Vi ser det här projektet också som en

viktig del i den nationella kampanjen Digidel där vårt län på flera sätt aktivt bidrar bl.a. med projekten Biblioteken som lärmiljöer och Nyttan och nöje på nätet.

Den kulturrådsfinansierade projektiden för Allt genast sträckte sig mellan 1 oktober och 30 september 2012.

Vad händer nu?

Vad är uppnått och vad händer nu i Östergötland?

Några siffror att bita i: september 2011 fanns det 469 egna nedladdare, varav 144 barn och 325 vuxna. Augusti 2012 fanns det 1138 egna nedladdare, varav 523 barn och 615 vuxna. En stark ökning inte minst för den prioriterade målgruppen barn.

Mer statistik om gruppen barn under 18 år: oktober 2010 till och med september 2011 gjorde de 572 stycken nedladdningar, oktober 2011 till och

med september 2012 gjorde de 2 175 st. Siffrorna visar att bibliotekens fokusering på målgruppen barn tydligt gett resultat.

Det goda arbete som projektledaren Cecilia Persdotter bedrivit tillsammans med biblioteken i Östergötland har, som inte minst statistiken visar, gett resultat.

Ytterligare anslag

En fortsättning i delprojekt har också blivit möjlig genom att Kulturrådet beviljat ytterligare anslag till en fortsättning för lässtimulerande arbete i skolklasser.

Det handlar om Brunnbyskolan i Linköping, Östra Husby skola i Norrköping och Rimforsa skola i Kinda. Fokus kommer här att ligga på läslust, många sätt att läsa och barns delaktighet. Dessa delprojekt har nyss kommit igång och det utvecklingsarbetet vill vi gärna återkomma till i nästa nummer. ■

Ett energiskt gäng rivstartade med Allt genast. Från vänster: Marie Eriksson, Kira Berg, Tommy Jansson, Anna Fahlbeck, Mona Quick, Cecilia Persdotter.

Pappor på anstalt lär sig läsa godnattsagor

Med hjälp av ”Godnattsagor inifrån” ska intagna pappor vid anstalten i Skänninge få bättre kontakt med sina barn. Projektet startade under hösten i samarbete mellan Kriminalvården och Mjölby bibliotek.

Text och foto: Birgitta Hellman Magnusson

– Jag tror verkligen på ordets och kulturens makt för att förstå sig själv, världen och samhället, säger Nils Grönlund, bibliotekarie på biblioteket i Mjölby och fängelsebibliotekarie på Skänningeanstalten.

Spelar in cd-skiva

– Papporna får läsa och lära sig om barnlitteratur för att så småningom spela in en cd-skiva med sagor som deras barn kan lyssna på när de ska somna eller längtar efter pappa. Vi hoppas att projektet kan bidra till att de intagna papporna blir stärkta i sitt föräldraskap och får något positivt att dela med sina barn.

– Skänninge är en behandlingsanstalt där vi jobbar med de intagna i 12-stepsprogrammet mot drogproblematik, berättar Jerry Johansson, behandlingsansvarig vid anstalten. Det här samarbetet med biblioteket känns väldigt spännande och jag hoppas att vi kan bidra till att de intagna får bättre relationer med sina barn.

”Det var skitcool!”

Några exempel på vad pappor som deltagit i studiecirkeln tidigare skrivit: ”Det finns så mycket machokultur ... tidigare hade man ju haft en bild av sig själv som kåkfarare och att det med läsandet är för fjolligt – att man inte bara kan gå och lägga sig och läsa en saga och förstå rösterna för sitt barn.

Nils Grönlund, fängelsebibliotekarie. ”Godnattsagor inifrån” fokuserar på barn till intagna och startades för första gången 2008 av Malmö stadsbibliotek. Projektet är uppbyggt som en studiecirkel som bedrivs inne på anstalten.

Nu längtar jag efter att ligga i sängen och läsa godnattsagor för min pojke när jag kommer ut.”

”Jag hade besök av min pojke nu i veckan. Jag tänkte att jag skulle testa att

läsa för honom. Jag trodde ju inte att det skulle funka, att han skulle tycka att det var kul ... Sex gånger! Sex gånger fick jag läsa Max napp! Det var skitcool.” ■

I projektet "Människor mellan raderna" samarbetar bibliotekarien Lo Ek från Norrköpings stadsbibliotek med behandlingsassistenter från Gränden öppenvård samt Ellens behandlingshem för alkohol- och/eller drogmissbruk.

Kakor och knark: annorlunda boksamtal

Det kan vara svårt att känna sig kulturellt delaktig som missbrukare likväl som det kan vara svårt att prata om sitt missbruk.

Text: Lo Ek, bibliotekarie Norrköpings stadsbibliotek

Genom att erbjuda de inskrivna klienterna en möjlighet att delta i en läsecirkel försöker "Människor mellan raderna" att göra bägge aspekterna lite mindre främmande.

Hösten 2011 startade den första bokcirkeln och möttes först av skeptiska frågor kring syftet med bokcirkeln: varför skulle de läsa om ett liv fyllt med missbruk när de redan lever i den verkligheten?

Efter några träffar vändes dock de skeptiska frågorna till en känsla av lättnad och att ha någonting att se fram emot.

Genom att läsa självbiografier med missbrukstema och sedan diskutera detta i grupp – tillsammans med ansvarig bibliotekarie samt behandlingsassistenter – får klienterna möjlighet att prata om saker de aldrig delat med sig av förut.

I det strukturerade boksamtalet, med influenser både från Aidan Chambers och Motiverande Intervjuer, får deltagarna en ventil att diskutera saker utifrån en fiktiv karaktär – även om samtalen alltid brukar landa i individens egna liv.

Syftet med bokcirkeln är att det ska vara en del i individernas självläkande process och vara ett stöd, både för dem och för behandlingsassistenter i deras dagliga arbete med klienterna.

Samarbete med socialkontoret

Sedan starten har vi hunnit med att läsa en hel del böcker, som exempelvis Kärleksbarnet, Hungerflickan, Insidan,

En bokcirkel som vilken som helst, med gemenskap, bokprat och fika. Även om den riktar sig mot en specifik målgrupp gäller det att se den för vad den är.

Mig äger ingen, Svinalängorna, Ögonblick som förändrade livet, Det du inte såg.

Under de dryga ett och ett halvt år som biblioteket har samarbetat med Socialkontoret har det enbart varit ett enda tillfälle då det inte dök upp någon deltagare till bokcirkeln. Det är ett gott betyg om något och det märks att träffarna uppskattas väldigt mycket av deltagarna som tycker att det är väldigt positivt att det kommer någon utifrån.

Fem tips

Mina fem bästa tips till bibliotek som är nyfikna på liknande verksamhet

- Det är kanske främmande för en bibliotekarie att arbeta gentemot missbrukare eftersom man inte gör det i det vardagliga arbetet. Men, våga prova nya arbetssätt och framförallt: se det för vad det är – en bokcirkel. Det finns många bibliotekarier som har bokcirkelklar – professionellt såväl som privat – och det här är en bokcirkel som vilken som helst även om den riktar sig mot en specifik målgrupp med ett speciellt syfte.

- Samarbeta med Socialkontoret (eller en privat verksamhet beroende på vad som är aktuellt i närområdet). Det krävs att behandlingsassistenter är med, eftersom de är utbildade på den problematik som man möter under bokcirkeln och de har kunskapen samt förmågan att följa upp klienterna mellan träffarna vid behov.
- Försök att vara på målgruppens hemmaplan snarare än att bjuda in dem till biblioteket. Det finns oftast många hinder för att ta sig till biblioteket och då är det lätt hänt att individen inte kommer även om han eller hon faktiskt vill medverka. Åk till behandlingshemmet, ta dig till dagverksamheten och lär känna vardagsmiljön för de individer du träffar. Sedan går det alltid att hjälpa till med lånekort för dem som saknar och ordna studiebesök på biblioteket – vilket har visat sig vara väldigt uppskattat.
- Se till att deltagarna känner sig delaktiga i utformningen av bokcirkeln: vill de ses på för- eller eftermiddagen? Tycker de att två timmar är lagom eller är en timme tillräcklig? Hur många är det bekvämt att ha med i gruppen vid boksamtalen? Försök att vara flexibel och hitta det som passar just den grupp du möter.
- Var beredd på att det kommer upp tunga ämnen och tänk igenom innan hur du kommer att reagera på det. Min erfarenhet är att det inte finns rätt eller fel svar, bara du lyssnar och ser individen. Däremot är det viktigt att du vet var din egna gräns går när det gäller vad du vill dela med dig av från ditt liv. I bokcirkelarna lär man känna varandra: deltagare, behandlingsassistent samt bibliotekarie. Var inte rädd för svåra ämnen och var inte rädd för att ställa frågor till deltagarna. ■

Ny förläggare bakom bokmässan i Linköping

Några minuter med Johan Hagesund, bokförläggare på Linköpings färskaste bokförlag, Dibb förlag, som i höstas anordnade en bokmessa på Linköpings stadsbibliotek.

Text: Lena Udd

Vad är Dibb förlag?

– Det är ett relativt nytt förlag, vi startade förra hösten. Initiativet till förlaget kommer bland annat från Centrum för lokalhistoria. Ambitionen är att ge ut lokal litteratur, främst lokal historia och kultur men också populärvetenskaplig litteratur från Linköpings universitet. Den sistnämnda är kul om vi kan göra lite mer tillgänglig för allmänheten. Som det är nu fastnar den lätt ute på universitetet och det är synd. – Vi har också tagit över alla böcker från förlaget Futurum som fanns här i Linköping tidigare, och det rör sig om en ansevärd mängd, cirka 10 000 böcker.

När du säger lokal litteratur – vad menar du då?

– Då menar jag Linköping i första hand, även om det på sikt säkert kan bli något från övriga Östergötland också.

Vad står namnet för?

Det står för "där idéer blir böcker" och är en parafraas på Linköping kommuns slogan "där idéer blir verklighet". Sedan är det ju vad bokproduktion handlar om.

Det är inte helt vanligt att starta bokförlag nuförtiden, och du fick jobbet som förlagsredaktör ganska omgående efter din utbildning. Är inte det rätt unikt?

– Jo, det är rätt osannolikt egentligen. Jag är från Linköping och hade läst litteraturhistoria, svenska och kreativt skrivande på Linköpings universitet i flera år. Men jag visste inte riktigt vad jag skulle göra med det. Då hörde jag talas om en kurs i förlagskunskap på Stockholms universitet och gick den. Under kursen praktiserade jag på Ordfront förlag och insåg att det här var vad jag vill jobba med! Ungefär samti-

Bokförläggaren Johan Hagesund vill satsa på den lokala litteraturen, och på höstens bokmessa deltog en mängd lokala författare som Gerda Antti, Johan Birath, Kalle Bäck och Gunnar Elfström. Foto: Åsa Petersson.

digt som jag slutade kom en jobbansökan om att man sökte en bokförläggare till ett nytt förlag i Linköping. Jag sökte jobbet och fick det. Med tanke på hur få förlag som startas överhuvudtaget, och att de flesta finns i Stockholm får man nog kalla det för tur och timing!

Vilka är förlagets framtidsplaner?

– Vi vill underlätta och främja utgivningen av lokal litteratur överlag. Där har vi flera ben att stå på. Det är bokutgivningen, vi har också en nätbokhandel där vi säljer östgötska böcker och böcker om Östergötland. I höstas fick vi möjlighet att anordna en bokmessa på Linköpings stadsbibliotek i samband med City Art Link. Där deltog en mängd förlag och författare

och lokalhistoriker som bland andra Gerda Antti, Johan Birath, Kalle Bäck och Gunnar Elfström. Bokmässan hoppas vi ska bli ett årligt evenemang. Vi har också nya lokaler i Hunnebergsgårdarna där det ska bli boklåda och café.

Vad är den första utgivningen?

Det är faktiskt en film! Lite udda kanske för ett bokförlag. Vi har tillsammans med Östergötlands museum nyproducerat en film inspelad i Linköping 1942–1945. Den beställdes av Linköpings kommun och stadens skönhetsråd, förmodligen för att man var rädda att staden med sitt läge nära SAAB skulle bombas under kriget och förstöras. Man ville dokumentera hur den såg ut. ■

Litteraturutredningen: Ett läslyft för Sverige!

Nu är den ute på remiss: Läsandets kultur – slutbetänkande av Litteraturutredningen, SOU 2012:65. Länsbibliotek Östergötland och Vadstena kommun är inbjudna att lämna remissvar.

Text: Kerstin Olsson

Är det så illa med läsandet som alla undersökningar visar? Ja, det är det och nedförsbacken ser ut att fortsätta. 18 procent av femtonåringarna har inte läsförståelse nog för att klara gymnasiestudier. För tio år sedan var siffran 13 procent. Läsförmågan har sjunkit med en hel årskurs, den läsförmåga man tidigare uppnått i fyran när man nu först i femman, i en jämförelse under de senaste tio åren. Hur har det blivit så här och kan man göra något åt det?

Hela branschen

Den 627-sidiga luntan går igenom hela branschen, läsvanor och läsfärdighet, litteraturen i skolan, läsfrämjande insatser, villkoren för yrkesverksamma, ersättningar, utgivning och försäljning, bokmarknadens aktörer, kulturtidskrifter, litteraturen i en globaliserad värld, internationellt utbyte, etc, etc. Därtill en omfattande forskningsantologi som heter Läsarnas marknad, marknadens läsare.

Delmål till 2018

Utredningen föreslår ett läslyft för Sverige med syftet att "Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och förutsättningar, ha god läsfärdighet och tillgång till litteratur. Följande delmål ska vara uppfyllda till 2018:

- Läsfärdigheten och motivationen att läsa bland barn och unga ska avsevärt förbättras och ha ökat mätbart jämfört med idag, särskilt i grundskolans tidiga årskurser.
- Fler barn och unga än i dag ska regelbundet ta del av både fack- och skönlitteratur.
- Kunskapen om läsningens betydelse för utbildning och delaktighet i samhällslivet ska ha ökat i alla grupper som idag läser i liten utsträckning.

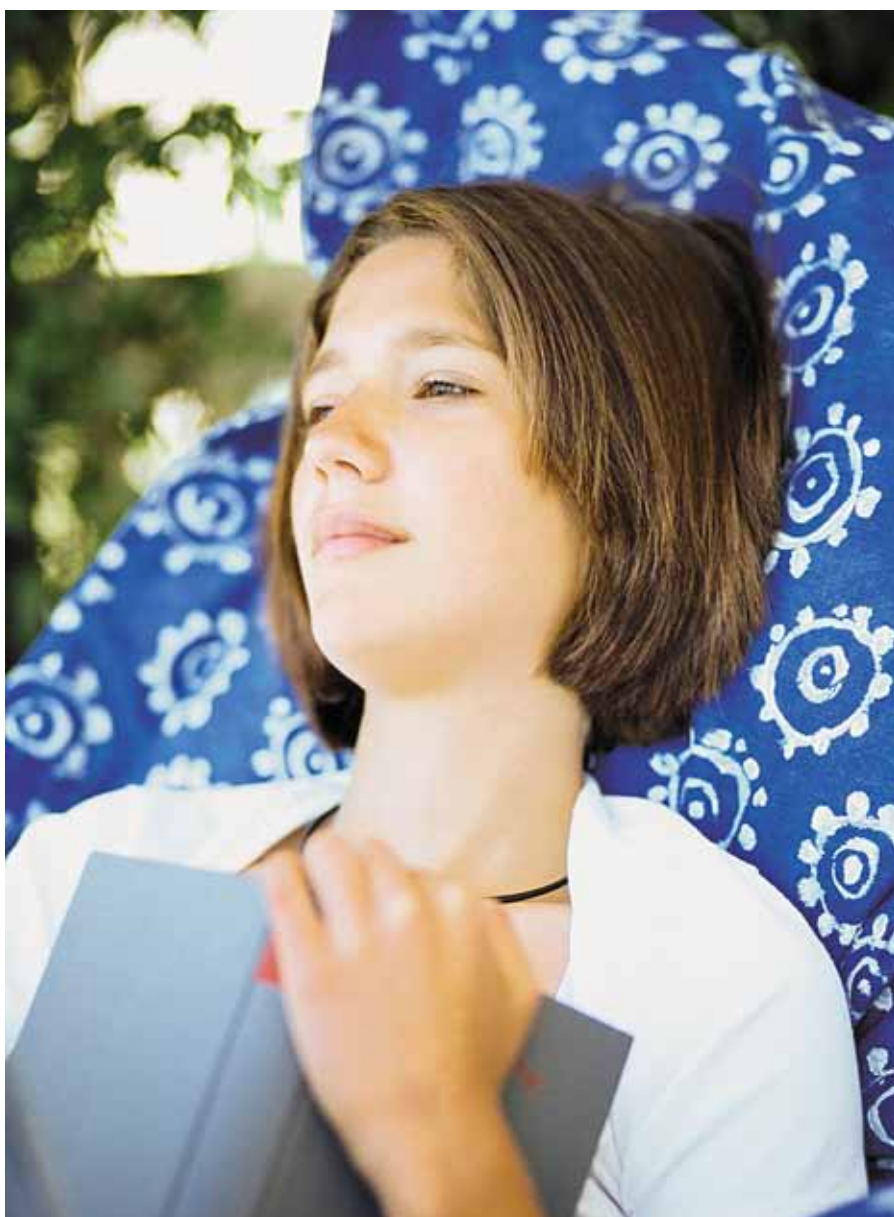
Förslag på vägar dit: Ett läslyft för Sverige, läsombud i skolan, tillgång till skolbibliotekarier, kompetensutveckling för lärare, läs- och litteraturfrämjande in i kultursamverkansmodellen, stärkt folkbildningens roll, möjligheter för folkbiblioteken att arbeta aktivt med e-böcker!

Utredningen har gjort ett gediget arbete som kräver god läsförmåga för att plöja sig igenom! Den ger en god överblick över alla inverkanse faktorer och den visar att allas gemensamma

insatser behövs precis som för den digitala delaktigheten.

Enkel sammanfattning

Vill man ha en enkel sammanfattning av utredningen så kan man säga att läslust ökar läsandet och det i sin tur skapar mera läslust och bättre läsförmåga, vilket är utvecklande för individen och en nödvändighet för delaktighet i samhället. Det är det vi alltid sagt, eller hur, fler ska läsa mer! ■

Några av utredningens delmål är att läsfärdigheten och motivationen att läsa ska förbättras avsevärt, fler barn och unga än idag ska ta del av både fack- och skönlitteratur.

Anne Hederén är utvecklingsledare på länsbiblioteket inom området Bibliotekets roll i samhället med fokus på bibliotek och lärande.

Foto: Elisabeth Ohlson Wallin

Bengt Hjelmqvists pris går i år till ... Anne Hederén på Länsbibliotek Östergötland

Bengt Hjelmqvists pris får man för framstående insatser på folkbiblioteksområdet.

Text: Kerstin Olsson

Bengt Hjelmqvist var en stark och mycket känd föreläsare för både bibliotek och lärande, kanske ända från barnsben, som han var till en professor och en barnboksförfattare.

Hans pris instiftades 1964 och han delade själv ut det ända in i det sista. Han blev 102 år. Många känner honom också som Hundraåringen som gifte om sig.

Anne Hederén verkar inte bara i Bengt Hjelmqvists anda utan också på samma ställe. Dock inte samtidigt. Under åren 1934–35 arbetade Bengt som amanuens på Stifts- och landsbiblioteket i Linköping, innan han började på Skolöverstyrelsen. Anne jobbar här sedan 2003.

Motivering

Priset som är på 25 000 kronor delades ut under Bok & Biblioteksmässan i Göteborg. Juryns motivering var: "Anne Hederén får Bengt Hjelmqvist-priset 2012 för sitt engagemang och strategiska arbete, för att ge alla möjligheter att nyttja internet, för nytta och nöje,

oavsett kulturella eller sociala förutsättningar, genom att initiera forskningsprojekt, rapporter och inspirera kommunbiblioteken till samarbeten med studieförbunden i Östergötland.

Anne Hederén är utvecklingsledare på länsbiblioteket inom området Bibliotekets roll i samhället med fokus på bibliotek och lärande. Hon har varit en motor i utvecklingen av bibliotekets pedagogiska roll, biblioteken som lärmiljöer och biblioteken som resurs för digital delaktighet. Vi är stolta och glada och gratulerar till priset! Det är ett mycket fint pris! ■

Festival för serier och animation

En kommunikationsform som kombinerar bild, språk, kultur och text

För andra gången presenterade Norrköping en kombinerad animations- och seriefestival under namnet Ruta till Ruta. Publiken fick bland annat möjlighet att lyssna till gästföreläsarna och tecknarna Jonna Björnstjerna, Joanna Rubin Dranger och Malin Biller.

Text: Jenny Aronsson

Temat i år var Novembermörker och festivalen uppmärksammade skapande och process på olika vis, bland annat genom ett flertal workshops i serieskapande och animation.

Det var också lite mer nationellt fokus i år, då det bland annat hade utlysts en nationell animationstävling, samt att den årliga serieantologin lyfte fram ett helt gäng nya kreativa tecknare från hela landet.

Fick skapa själva

Ruta till Ruta har som syfte att belysa serie- och animationsmedier, kulturformer som vänder sig till alla som inte bara vill konsumera kultur utan också skapa själva. Ett resultat är utställningen Paint it Black som skapades under festivalhelgen av tio unga Norrköpingstecknare med inspiration från

festivaltemat. Utställningen kommer förhoppningsvis fortsätta, ställas ut och utvecklas vidare under våren.

I år hölls bland annat en workshop av Jonna Björnstjerna som är barnboksförfattare och illustratör. Jonna bor i London men kommer från Norrköping. Vidare höll Cnema, centrum för film och mediepedagogik, en workshop i Stop Motion Animation i Norrköping.

Prisutdelning

På lördagen den tionde november var det även dags för prisutdelning av den nationella animationstävlingen "I Tim Burtons anda". Årets vinnare

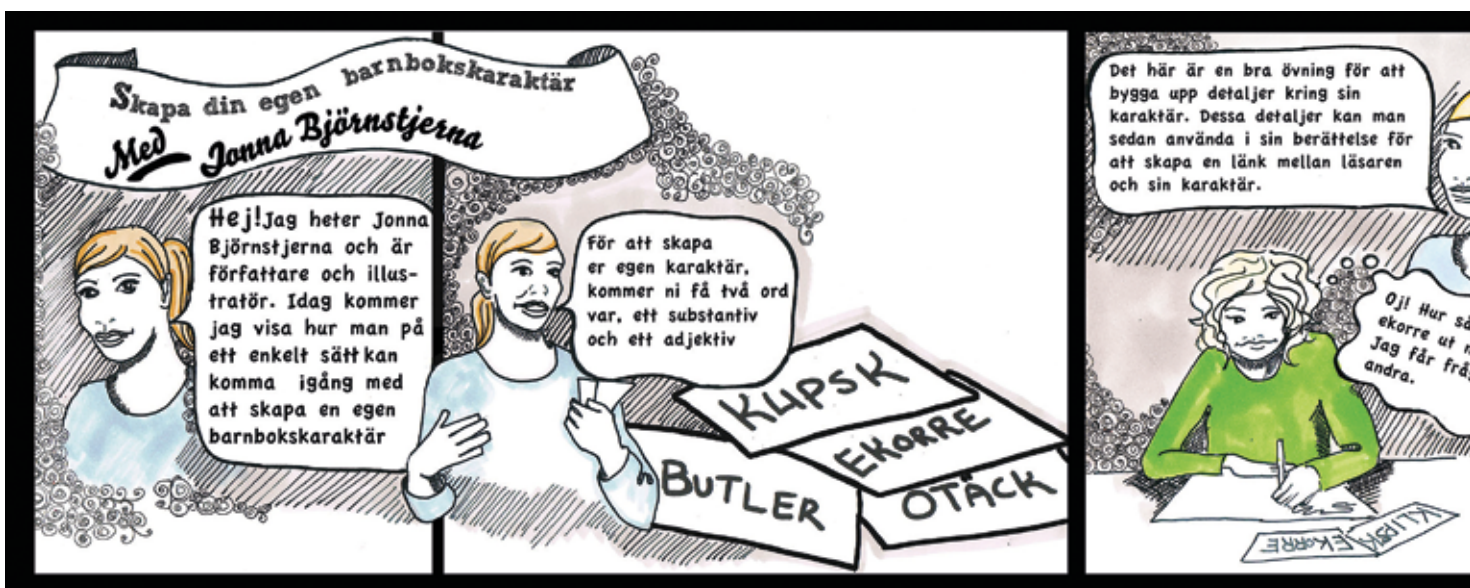
Jonna Björnstjerna som är barnboksförfattare och illustratör höll en workshop.

Stefan Eriksson vann med sitt bidrag "Don't touch the flower" med juryns motivering: *Snyggt sammanknuten berättelse med en tydlig röd tråd som löper genom hela filmen. Don't touch the flower innehåller en absolut "Tim Burton-känsla", makaber och mörk. Konstnärligt är den väl utförd, tekniskt likaså, både med dockorna och den väldigt mjuka och fina animeringen.*

Festivalen bjöd även på en seriestrip-tävling i samarbete med UngNT. Tävlingsens förstapris kammades hem av Sophia Karlsson med en serie om kulturpretten. Under festivalhelgen genomfördes även en lite mer experimentell aktivitet, en ny form av framträdande, där serietecknande och musik kombineras, en så kallad seriekaraoke. En uppskattad aktivitet för såväl publik som för tecknarna själva som pressades till att skapa snabbt inspirerade av musiken.

I undervisningen

Serier och animation är kommunikations- och medieformer som når många oavsett ålder, kultur och språk. Något som festivalen belyser. Förhoppningsvis kommer man kunna se serie- och animationskulturen som en positiv form att lyfta fram och använda i exempelvis pedagogisk undervisning och kommunikativa syften, då de kombinerar både bild, språk, kultur och text. ■

Sophia Karlsson kammade hem förstapriset i seriestriptävlingen med en serie om kulturpretton.

Stefan Eriksson med bidraget "Don't touch the flower" blev årets vinnare av den nationella animationstävlingen "I Tim Burtons anda".

g en
u igen?
Ga de

Du kommer förmodligen behöva teckna upp din karaktär ur flera vinklar. Då kan det vara bra att använda **LINJER** för att proportionerna ska stämma.

Text och bild: Jenny Aronsson

DET här var några exempel av det som visades på workshopen "skapa din egen barnboks-karaktär" under animations- & seriefestivalen Ruta till Ruta i Norrköping, som ägde rum 9-11 november.

Pröva gärna själv och skapa dina egna karaktärer, övningarna kan användas till karaktärsuppbyggande för såväl barnböcker, serier och animationer.

Lycka till!

Inspiration hämtad ur Jonna Björnstjernas workshop den 11/11 2012 i Norrköping

Emelie Ekholm har läs- och skrivsvårigheter och har gått naturvetenskapliga programmet på Platengymnasiet. Det gick över förväntan. Inte minst på grund av skolans utvecklingsarbete inom området och samarbetet mellan specialpedagog, skolbibliotekarie och datatekniker.

Med skolbiblioteket som stöd

Läsa och lära på olika sätt var temat för en studiedag som arrangerades i samverkan mellan Vretagymnasiet och Länsbibliotek Östergötland.

Text och foto: Anne Hedéren

Ett åttiotal personer, lärare och bibliotekspersonal, deltog. Programmet handlade om talböcker och egen nedladdning, studiestrategier, tekniska hjälpmedel samt stöd som behövs på gymnasiet och universitetet.

Under dagen medverkade några studenter som kunde ge sitt personliga perspektiv på hur det är att studera med läs- och skrivsvårigheter. En av dem var Emelie Ekholm, 23 år från Motala. 2005 började hon på naturvetenskapliga programmet på Platengymnasiet. Trots att det visade sig vara en rejäl utmaning, hade hon tur. Ungefär samtidigt höll specialpedagog, skolbibliotek och datatekniker på att utveckla en bättre struktur för stödet till elever med läs- och skrivsvårigheter.

– Tack vare underbara svensklärare, specialpedagog, stödjande klasskamrater och inte minst – personalen på Mediateket gick det vägen, säger hon.

Skolbiblioteket är en länk

– Vi använde Emelie som försökskanin i början, berättar Marie Molander och Carina Bergman, bibliotekarierna på Mediateket på Platengymnasiet. Då jobbade vi mycket med hur man kan hitta eleverna och skaffa alla hjälpmedel som de kan behöva.

Skolbibliotekets roll har varit att, tillsammans med datateknikern, vara en länk mellan skolan/lärare och eleverna. I Mediateket finns ett särskilt rum med skanner och dator utrustad med alla hjälpmedel, där elever kan sitta i lugn och ro. Behovet av rummet har dock minskat genom åren. På Platengymnasiet finns idag femton elever som laddar ner sina talböcker själva, trettio har rätt till egen dator. Datorerna är utrustade med läsprogram för talböcker (AMIS), talsyntes (Textit) och olika rättstavningsprogram (SpellRight och Stava Rex). De som vill låna talböcker vill helst ha dem direkt till telefonen. Trots

att man på Platengymnasiet arbetat både målmedvetet och länge med detta är det inte alltid självklart:

– Det tänks ju mer från lärarhåll innan man köper in ett läromedel på Daisy. Det finns lärare som ifrågasätter och undrar om det verkligen behövs. Det anses inte lika fint, det upplevs som fusk. Men yngre lärare har en annan attityd. Delvis finns även en teknikrädsla. Vår roll är också att stödja lärarna med tekniken, berättar Carina Bergman.

Marie Molander hänvisar till styrdokumentet:

– Allt handlar om förhållningssätt! Skolan har skyldighet att vara inkluderande vilket tydligt poängteras i styrdokumentet. Det är rektors ansvar att se till att man lever upp till det.

Utbildade bibliotekarierna

Sedan några år tillbaka finns det skolbibliotek bemannade med utbildade bibliotekarierna på de flesta av grundskolorna i Motala kommun. Intressant är att Carina och Marie tydligt kan se en effekt av detta:

– Den stora skillnaden nu är att

eleverna vet själva när de kommer till gymnasiet att de behöver stöd. De har redan studiestrategier kopplade till sina läs- och skrivsvårigheter och vet vad de kan få för hjälp. De är mer hemtama med skolbibliotekets roll, de vet vad de kan använda ett bibliotek och en bibliotekarie till.

Emelie är tillbaka

Hur gick det då för Emelie? Det gick bra! Hon fick kämpa hårt med sin stavning, men erbjöds en egen dator med alla programvaror, inlästa läromedel och mp3-spelare – samt en rejäl dos mänskligt stöd:

Idag är hon tillbaka på Platengymnasiet i och med att hon önskat att få ha sin ungdomspraktik på Mediateket.

– Jag kände att skolbiblioteket är ett ställe som jag verkligen trivs på. Det är en trygg plats som har varit väldigt viktig för mig under gymnasietiden.

Det är ingen tvekan om att Emelie menar vad hon säger. Den positiva erfarenheten av skolbiblioteket har inspirerat henne att söka till bibliotekariutbildningen på distans till våren. ■

Bibliotekarierna Marie Molander och Carina Bergman på Platensskolans Mediatek har arbetat mycket med att hitta de elever som behöver hjälp och vilka hjälpmedel som fungerar bäst.

Britt Omstedt och Gullvor Elf från Bibliotekshögskolan leder diskussionen vid den lokala träffen. Foto: Catharina Aineström.

Nu har vi lyft!

I oktober inleddes Skolbibliotekarielyftet – ett kompetensutvecklingsprojekt för personal verksamma i skolbibliotek på grundskolan och gymnasiet finansierat av Europeiska socialfonden.

Text: Anne Hederén

125 personer från fem län – Blekinge, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Östergötlands län deltar. 40 personer från sex kommuner i Östergötland

ingår i gruppen. Förutom bibliotekarier från folk- och skolbibliotek deltar några lärare och assistenter. Kravet är att man ska ha minst 20 procent tjänst i skolbiblioteket.

Tre terminer

Utbildningen kommer att pågå under tre terminer. Innehållet bygger på en kartläggning som genomfördes i våras. Utförare upphandlas efter hand, under första terminen är det Bibliotekshögskolan som är utbildningsanordnare.

Efter en inledande gemensam träff i Alvesta i början av oktober har del-

tagarna arbetat på hemmaplan med e-föreläsningar, litteratur och uppgifter kopplade till den egna verksamheten

Skolbibliotekarie lyftet

utifrån höstens teman som varit bl.a. pedagogik och lärande.

Via lärplattformen Ping Pong kan man diskutera och dela med sig. En uppgift har varit att boka möte med skolledningen för att diskutera hur styrdokumentens mål kan konkretiseras med hjälp av skolbiblioteket.

Bland andra Kristina Lundwall, Lena Hartman, Gunilla Kjellin och Charlott Westerlund, gymnasiebibliotekarier från Linköping, deltog i träffen.

En annan uppgift är Erfarenhetsbanken. Här uppmanas alla att berätta om när man prövat något nytt. Det kan handla om att inta en ny roll, om en ny situation eller att delta i ett nytt sammanhang.

En guldgruva av tips

Erfarenhetsbanken håller på att utvecklas till fantastisk resurs, en guldgruva av tips och erfarenheter till allas inspiration som även kommer att bevaras på något sätt. Hittills finns 83 olika ämnen och 130 inlägg!

Den 27 november var det dags för lo-

kal träff, en intensiv dag då 40 personer i olika grupper diskuterade frågor som:

Vilken kompetens bidrar bibliotekarien med för att elever ska nå skolans mål som de formuleras i läroplan och olika kurs- och ämnesplaner? Hur fungerar ert arbetssätt för att uppmuntra barn och ungas delaktighet? Vad i styrdokumentet kan ni ta fasta på i arbetsplanen för ert skolbibliotek eller i arbetsplanen för ett visst ämne? Hur hjälper man elever att formulera forskningsbara frågor?

Dagen avslutades med att alla fick formulera vilka frågor som är viktigast

att arbeta vidare med i den egna organisationen.

Den röda tråden

Just nu bearbetas de anbud från utbildningsanordnare som kommit in för 2013. För de resterande två terminerna kommer innehållet att koncentreras kring fyra block där temat Att driva och utveckla skolbiblioteksverksamhet går som en röd tråd genom hela utbildningen. Övriga moduler handlar om Informationskompetens, Digital kompetens och Litteratur och läsning i skolan. ■

Att få kunna klara sig själv

– Jag vill inte behöva fråga om hjälp hela tiden! Jag vill få möjlighet att lära mig så att jag kan klara mig själv! säger Mohammad som är 24 år. Han har bott i Sverige i drygt två år. Idag har han för första gången lärt sig hur han kan hitta busstidtabellen via internet.

Text och foto: Anne Hederén

Vi är i datasalen på Linköpings stadsbibliotek. Dataskärmarna flimrar, luften är lite syrefattig, men koncentrationen är hög. En grupp har genomgång om internet- och e-tjänster inom ramen för samhällsorienteringen för nyanlända. De flesta kommer från Afghanistan och lektionen hålls på persiska.

Nybörjare på datorer

De har bott i Sverige i ett år eller något mer. Flera har inte använt datorer innan de kom till hit och följer upp-

märksamt utan att röra tangentborden när kursledaren Soraya Sohrabi visar och förklarar på stora bildskärmen. Soraya är anställd som samhällskommunikatör och leder en kurs på totalt 70 timmar. Tio timmar av dessa används till moment om internet och e-tjänster. I dag handlar det om samhällstjänster som man kan hitta på nätet.

Soraya går in på Linköpings kommuns hemsida. Först visar hon hur man gör för att spara den som favorit i webbläsaren så att det ska vara enkelt att hitta tillbaka. Alla uppmanas att pröva samma sak. De som är mycket ovana får hjälp av dem som kan mer. Sara från Iran har en helt annan kunskap jämfört med de övriga. Hon fungerar som nödvändig hjälplärare.

Vad man kan hitta

Soraya visar exempel på vad man kan hitta på en kommuns hemsida: Under fliken Arbete finns en lista över lediga jobb. Under Kultur & fritid finns en karta som visar var det finns lekplatser för barnen. Hon visar också bibliotekets egen webbsida. Under Politik & Demokrati kan man se vilken politisk majoritet som råder i Linköping. Hon berättar sedan en stund om hur det svenska politiska systemet fungerar.

Eftersom många av deltagarna är hemmahörande i Åtvidaberg väljer Soraya sedan att visa Östgötatrafikens hemsida och ger dem uppgiften att ta fram turlistan för bussen mellan Linköping och Åtvidaberg. Det är tydligt att den uppgiften är helt rätt. Att kunna hitta buss- och tågtider är nödvändigt för att hantera vardagen. Alla "lärare" inklusive jag får rycka in för att hjälpa nybörjarna. Alla frågorna som deltagarna ställer styr lektionen. Att det fanns tåg samma sträcka visste flera inte om. Hur hittar man den turlistan? Kan man se priset redan på nätet?! Hur får man fram tidtabeller om man vill åka till Stockholm? Och till Iran?

Efter avslutad kurs samlas vi för att prata om vad deltagarna tycker om

innehållet och om de har lärt sig något nytt. Alla är överens:

– Det här är bra! Men tiden är för kort – tio timmar har gått väldigt fort. De tycker att det behövs mer timmar till internetdelen. Det som överraskar

Många av deltagarna har använt datorer för att titta på Youtube eller delta i Facebook. Att söka samhällsinformation, leta i tidtabeller m.m. som kan vara nödvändigt i ett så pass datoriserat land som Sverige är inte lika självklart. Soraya Sohrabi (närmast) är anställd som samhällskommunikatör, och en del i det arbetet är att lotsa i vilka samhällstjänster man kan hitta på nätet.

mig är att flera av männen inte tvekar att prata om rädsla och osäkerhet:

Jag har tidigare blivit uppskrämd av personer som visste mer om datorer än jag. De sa att det här med datorer är ingenting man kan lära sig snabbt. Det

är komplicerat. Om du rör fel knapp kan det leda till att datorn går sönder. Nu har jag förstått att det är lätt! Nu litar jag på mig själv och vågar, säger 24-årige Mohammad.

Även Are som är 35 år nämner rädslan

för tekniken och förnedringen när man inte kan klara sig själv. ”Du vet ... vi afghaner är stolta, vi vill helst inte visa att vi inte kan.” Innan han kom till Sverige hade han använt datorer på grundläggande nivå. Jag frågar om han tycker ►

Att få tillgång till, och kunna hantera, internetbanken och olika samhällstjänster är lite som att öppna en ny värld, säger flera av deltagarna.

”Det var som att det öppnades en ny värld!”

- att han har lärt sig något under kursen. Han svarar att internetbanken och alla samhällstjänster var helt nytt:
  - Det var som att det öppnades en ny värld!

Vill lära sig att söka

I datasalen öppnade Mohammad och Are både Facebook och Youtube vilket gav mig intrycket att de hade alla kunskaper de behöver. Det är en missuppfattning enligt Mohammad:

– Det är ju bara det vi kan, jag och mina kompisar! Vi går in på de sidorna, men har ingen aning om allt annat, till exempel hur man söker efter information eller använder Word. En kompis ville se en fotbollsmatch på TV. Han ringde hem till Iran för att fråga när den skulle sändas, hade ingen aning om att han skulle kunna söka fram det själv.

Mohammad har fått låna en dator via etableringslotsen, men inte fått någon vägledning i att använda den. Han kan ringa till lotsen som ger svar till exempel om när bussen går. Han är kritisk till hur prioriteringarna görs när det gäller detta:

– Utan utbildning blir datorn bara en låda. För mig hade det varit bättre att köpa datorn själv, bara jag också får lära mig att använda den. Jag vill inte ha tre-fyra människor runt omkring mig för att hjälpa mig. Jag vill kunna klara mig själv.

För att slippa fråga om hjälp har Mohammad löst det genom att gå till busshållplatsen och skriva upp tiderna eller gå till Lernia dagen innan besöket för att vara säker på att hitta den rätta gatan.

– Nu vet jag ju att jag kan hitta det här via Eniro och Östgötatrafiken!

Får låna en dator

Fateme, en kvinna på 50 år, har inte alls använt datorer tidigare. Via etableringslotsen har även hon fått låna en dator, men inte heller hon fick någon hjälp med hur hon skulle använda den. Dina barn får lära dig, hade lotsen sagt.

Fateme förklarar att det inte alls är så enkelt att få hjälp från barnen som tycker att det är en belastning att behöva hjälpa sin mamma. Hon har sex barn varav några i tjugooårsåldern. I praktiken är

det bara en son som ställer upp och till exempel sköter ekonomin.

Sköta det ekonomiska

På frågan vad hon främst vill kunna använda datorn och internet till kommer svaret snabbt och med eftertryck:

– Att klara av att sköta det ekonomiska själv, betala räkningar och ta ut pengar!

Det är tydligt att det här skulle betyda väldigt mycket för henne:

– Jag är väldigt intresserad av att lära mig, men det tar lite tid för mig, förklarar hon.

I Fatemes fall räckte tyvärr inte de tio timmarna till för att få de nödvändiga kunskaperna att hantera sin ekonomi.

Vårt samtal har handlat om internetdelen av samhällsorientering. Are avslutar med vad han tycker om hela satsningen:

– Hela samhällsorienteringen var mycket bra och vi lärde oss så mycket. Det var bra att ha samtal och kunna diskutera olika frågor om samhället tillsammans. Nu är det vår eget jobb att använda det här vidare! ■

Försöksverksamhet med samhällsorientering på modersmål

I oktober 2011 startade en försöksverksamhet med samhällsorientering på modersmål på Länsbibliotek Östergötland. Försöksverksamheten sker i samarbete med länets kommuner och pågår fram till och med mars 2013.

Text: Maria-Theresia Rosén, samordnare

Vad händer nationellt?

Runt om i Sverige arbetar regioner och kommuner med att försöka uppfylla den nya förordningen om samhällsorientering (SFS 2010:1138) för vissa nyanlända invandrare. Ett nationellt nätverk för samhällsorientering börjar ta form och gemensamt kan vi se att uppdraget är mer omfattande än vad någon från början hade trott. Det vi också kan se är att det krävs resurser, en stabil organisation och ett engagemang hos kommunerna att arbeta med frågan.

I förordningen står att samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande, samt utgå från dialog och reflektion. Hos samhällskommunikatörerna, som är utförare av denna tjänst, krävs en ny form av kompetens som inte alltid är så lätt att definiera. Därför tar Skaraborgs kommunalförbund fram en nationell kravprofil för samhällskommunikatörer.

Ett nationellt material "Om Sverige" har tagits fram samt en portal med

information för nyanlända översatt på ett flertal språk. På portalen www.informationsverige.se finns även ett forum för tjänstemän och kommunikatörer som med fördel används för erfarenhetsutbyte.

Nationellt skedde också ett samarbete med projektet Va med! som syftade till att öka dialog och reflektion under samhällsorienteringen. Projektet tog fram material som består av informationsfilmer, diskussionsfilmer, bilder etc.

Vad händer i Östergötland?

Försöksverksamheten med samhällsorientering på modersmål har nu pågått under ett års tid. En rad olika samarbeten har påbörjats och fungerar väl. Fortfarande återstår dock en del arbete för att verksamheten ska kunna fungera på bästa sätt. Framförallt gäller det anställningar, rollfördelning mellan AF och kommun samt tillgång till kontaktpersoner och lokaler inom kommunerna.

I början av 2013 kommer kommunerna få ta ställning till en permanent verksamhet – med start från april 2013.

I den praktiska verksamheten har 30 stycken kurser med samhällsorientering startats i länets olika kommuner. Samhällsorienteringen har hittills skett på somaliska, arabiska, tigrinja, persiska/dari och ryska. Inom kort kommer vi även att erbjuda två centrala kurser på engelska och lätt svenska.

I Östergötland omfattar samhällsorienteringen 70 timmar. I timmarna ingår tio timmars internetintroduktion samt

en biblioteksvisning. Under 2012 har totalt 290 timmars internetintroduktion skett i länet och 26 stycken biblioteksvisningar har genomförts. Ytterligare tre stycken är planerade att ske inom kort. Totalt 265 personer har erbjudits att delta i samhällsorienteringen, varav 121 kvinnor och 144 män.

Mål för SO i Östergötland

Grundläggande för samhällsorienteringen i Östergötland är jämlika och jämställda förhållanden där alla deltagare – oavsett kön, utbildningsnivå, religion, funktionsnedsättning, ålder etcetera – blir hörda och sedda.

Målen för SO:n finns formulerade i förordningen, men det är även viktigt att vi både nationellt och regionalt formulerar våra egna mål. I Östergötland har vi därför börjat skissa på en gemensam målbild för SO:n, med utgångspunkt i den nyanländes utveckling.

Vilken tyngdpunkt de olika temana sedan kommer att ha, samt vilken metod som används kommer att baseras på gruppens behov och avgöras av gruppen tillsammans med samhällskommunikatören. Utifrån målbild och kursplaner kommer vi under hösten även arbeta mer intensivt med verktyg för uppföljning.

Under försöksverksamhetens första år har intressanta och givande samarbeten påbörjats, och vi har stått inför en del utmaningar. Erfarenheterna har bidragit till att uppfylla målet med försöket, dvs. att se hur en permanent verksamhet kan bedrivas i Östergötland framöver. ■

Utvärdering av internet- och e-tjänster i samhällsorienteringen

I Östergötland utökas de lagstadgade 60 timmarnas samhällsorientering med 10 timmar "hands on" i internetanvändning och samhällets e-tjänster.

Text: Anne Hederén

I den externa utvärdering som genomförts under hösten konstateras att det är mycket bra koncept att integrera

"hands on-utbildning" om internet och e-tjänster i samhällsorienteringen.

Övergripande rekommendation

– Resultatet av utvärderingen är att projektet är framgångsrikt, har en bra grundtanke, har större utmaningar än väntat och behöver bättre genomförandestöd. Den övergripande rekommendationen här är att fortsätta med denna verksamhet, integrera den ännu mer i

samhällsorienteringen och att utveckla den vidare.

Den enkät som genomförts visar att hälften av de tillfrågade aldrig eller nästan aldrig använt dator innan de kom till Sverige, medan 72 % har svarat att de använder datorn dagligen för närvarande. 92 % av deltagarna svarade att internet- och datorguidning skall ingå i samhällsorienteringen. ■

Projektledaren Kira Berg har fastnat för sin surfplatta. Foto: Agneta Hagelin

Uppgraderad mormor har det bra med Sixten

Emellanåt är jag flitig på Facebook där jag brukar skriva om vad Sixten och jag gör. Sixten? Försiktiga frågor från FB-vänner och någon vågade till slut undra om jag bytt kärlek.

Text: Kira Berg, projektledare för Digidel 2013, Östergötland

Sixten är en ganska ny bekantskap och varenda dag lär jag mig något nytt om honom. Eller ska man skriva ”hen”? Näe, jag har bestämt mig för att Sixten är manlig.

Han är med mig på bussen varje dag och fick även följa med på min semester i Thailand under två veckor. Han hängde med till havet/poolen nästan varje dag och var självklart närvarande när resan avslutades med shopping i Bangkok. På listan stod inköp av väska och personalen fick leta ett tag innan de fann en som även passade för Sixten. Han godkände köpet men höll tyst när jag slog till och började pruta.

När mina barnbarn kommer på besök vill de vara med Sixten och leka. Ibland får jag säga ifrån så att jag får egentid med honom.

Min man klagat

Min man tycker att jag håller på med Sixten lite för mycket. Jag tror han känner att han fått konkurrens. Till viss del kan

jag förstå honom eftersom Sixten och jag delar säng varje kväll, samma säng där även maken vistas.

Om någon hade sagt till mig för cirka ett år sedan att jag skulle tillbringa så mycket tid med Sixten så hade jag förskräckt sagt ifrån: jag behöver ingen Sixten!

Men jag är ju inte sämre än att jag kan ändra mig. Ni som inte känner mig kanske har förstått vad det handlar om. Jag har blivit med surfplatta. Jag läser böcker, betalar räkningar, surfar, spelar, drejar lerkrukor, tar kort, kollar med Sixten först och tar reda på en massa information om jag skall göra något jag inte gjort förut och en massa mer.

Även äldre kan

Bland dem som inte använder internet är äldre överrepresenterade. Jag tillhör målgruppen och beviset för att fler kan upptäcka tjustningen med internet. Det är bara att erkänna, jag är en levande reklampelare för surfplattor. Det har nu resulterat i att även min man har en surfplatta, liksom våra tre barn och några av barnbarnen.

Den här gången var det inte mormor som var sist med att skaffa det senaste. Mormor har blivit uppgraderad och det är mormor stolt över.

Visst är det spännande med nya bekantskaper och att lära sig något nytt på sin resa i det livslånga lärandet. ■

Svenskarna och internet

I oktober lanserades de nya siffrorna för hur många som aldrig eller sällan använder internet i rapporten, Svenskarna och Internet 2012 av Olle Findahl.

Text: Kira Berg, projektledare för Digidel 2013, Östergötland

När kampanjen Digidel startade i april 2011 var det 1,5 miljoner som stod utanför den digitala delaktigheten. Idag är siffran nere i 1,2 miljoner.

Digidel har som mål att få med 500 000 fler på internet innan år 2013 är slut. För att kampanjen ska nå sitt mål krävs att det under kommande år tillkommer 200 000 nya internetanvändare.

I Östergötland har Länsbibliotek Östergötland och Bildningsförbundet Östergötland satt det gemensamma målet för bibliotek, studieförbund och folkhögskolor i länet till att vi ska nå 10 000 personer innan 2013 är slut.

Tre grupper står utanför

Men vilka är det som egentligen inte använder internet? I rapporten Svenskarna och Internet står det klart att användningen av internet ökar men att spridningen har stannat av, tre grupper står utanför:

1. De som inte har tillgång till och aldrig använder internet.
2. De som tidigare använde internet men inte gör det längre.
3. De som inte alls använder internet eller använder internet mycket lite.

Varför är man inte på internet?

I Svenskarna och Internet 2012 står det tydligt att det framförallt är ett ointresse som är främsta anledningen till att man inte använder internet, så många som 2 av 3 anger detta som skäl.

Synsvårigheter är det vanligaste hindret för att använda internet för funktionshindrade, närmare hälften, 45 procent anger detta som den största anledningen. Motoriska svårigheter är ytterligare en orsak till att inte använda internet, detta hinder är också i ökande grad en fråga för dem som är yngre.

Värt att nämna är också att antalet

mobila uppkopplingar har fördubblats. På två år har hälften av Sveriges befolkning skaffat sig tillgång till mobilt internet. En tydlig tendens i rapporten är att internetanvändningen fortsätter gå nedåt i åldrarna. Hälften av alla treåringar och två av fem tvååringar använder sig av internet.

Varför är det viktigt att vara på nätet?

Undersökningen Svenskarna och Internet 2012 görs via telefon. Då kan det finnas ett mörkertal för personer som är svåra att nå per telefon. De kan vara grupper som till exempel invandrare, de med små resurser och bostadslösa. Digital delaktighet är en vital fråga för dagens samhällsbygge. De som inte är på nätet riskerar att höras och synas allt mindre.

Vad gör biblioteken i Östergötland inom Digidel 2013?

Biblioteken i Östergötland erbjuder

grundläggande kunskaper i att använda internet/datorer genom enskilda handledningar och gruppaktiviteter, samt studiecirkel i samverkan med studieförbund. Alla aktiviteter är gratis för deltagarna. Under perioden sep 2011-okt 2012 har man nått ca 2 900 personer, varav 429 personer deltagit i studiecirkel.

Alla ska, våga, vilja och kunna använda internet! ■

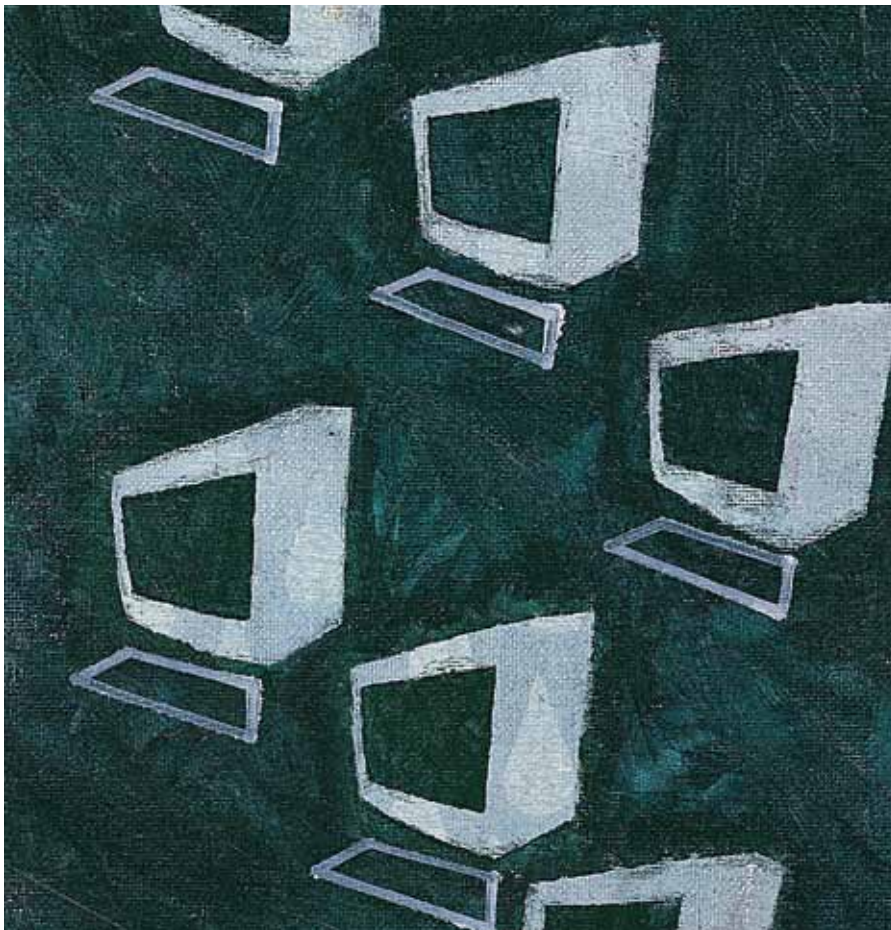
Vill du veta mer?

Ta kontakt med Kira Berg, kira.berg@ostsam.se

Läs mer om Digidel i Östergötland på www.lansbibliotek.ostsam.se under Digidel 2013.

Läs mer om Digidel på nationell nivå, www.digidel.se

Svenskarna och Internet 2012, <http://www.internetstatistik.se/artiklar/svenskarna-och-internet-2012/>

Digidel har som mål att få med 500 000 fler människor på internet innan år 2013 är slut.

Halvtid i BESÖK

Under hösten avslutades det första året i vårt tvååriga kompetensutvecklingsprojekt BESÖK, medfinansierat av Europeiska socialfonden.

Text: Niclas Siljedahl

Efter mobiliseringsfasens SWOT-analyser och enkäter dröjde det ett tag innan vi fick klart besked om fortsättningen, så projektets premiärdagar gick av stapeln först de tre sista dagarna i maj – ganska lagom till sommaruppehållet. I höst har dock takten ökat allt mer, och framöver är 1–2 utbildningsinsatser i veckan inbokade, med fler saker under planering. Projektet håller på t.o.m. augusti 2013.

Genomförda insatser

29–31 maj: **Premiärdagar** i Norrköping, Linköping och Mjölby. Uppstart för projektet med inspirationsföreläsningar om marknadsföring och surfplattor, samt info från vår samverkanspartner Handikappförningarna. Rapport från dagen: <http://projektbesok.se/premiardagarna/>

13–14 augusti: **IFLA World Library and Information Congress** i Helsingfors. För att sprida information om projektet samarbetade vi med vårt systerprojekt KompoBib 2020 om en poster om våra ESF-projekt för en internationell publik. <http://projektbesok.se/ifla-konferens/>

30 augusti: **Biblioteksrummet – från småfix till total make over.** KompoBib 2020 arrangerade en heldag med internationella föreläsare i Västerås. Via BESÖK fick en busslast från Östergötland delta. <http://projektbesok.se/biblioteksrummet/>

6–7 september: **Styrgruppsutbildningar.** Bibliotekscheferna utbildades inom tillgänglighet, jämställdhetsintegrering och projektstyrning av Socialfondens processtöd. <http://projektbesok.se/chefsinternat>

Den 15 oktober föreläste skådespelaren Morgan Alling på Collegium i Linköping; "Är det bara jag som tycker att alla andra är jobbiga?" Foto: Agneta Hagelin

12, 13, 19, 24 september: **Många sätt att läsa.** Workshops i Linköping, Motala, Norrköping. Utbildade "piloter" från biblioteken lärde vidare hur man överför e-böcker, ljudböcker och talböcker till surfplattor, smartphones, mp3-spelare m.m. <http://projektbesok.se/manga-satt-att-lasa/>

17 september: **Marknadsföring av bibliotek.** Om Hallands projekt "Synliggör biblioteket – Identitet, image, profil". <http://projektbesok.se/marknadsforing-av-bibliotek/>

4 oktober: **Läsa och lära på olika sätt,** i alla ämnen. En temadag om läs- och skrivsvårigheter i samverkan med Vretagymnasiet. <http://projektbesok.se/las-och-skrivsvarigheter/>

15 oktober: **Är det bara jag som tycker att alla andra är jobbiga?** Seminarium om hur man hanterar sig själv och andra på jobbet. Skådespelaren Morgan Alling och David Loid, specialist i strategiutveckling och retorik, föreläste under en eftermiddag på Collegium i Linköping. <http://projektbesok.se/jobbiga>

Besök har haft varierande utbildningar och nu ökar takten till 1-2 utbildningsinsatser per vecka.

Kommande utbildningar

Den närmaste månaderna kommer vi att erbjuda kurser och studiedagar inom följande ämnen:

- Skönlitteratur – nya former för litteraturförmedling och lässtimulans
- Databaser
- Muntligt berättande
- Medarbetarskap
- Kommunikationsplanering
- Normkritik
- Tillgängligt bemötande
- Våga ta plats med rösten
- Biblioteksengelska
- Webben som lärresurs
- Ledarskap och rekrytering
- Storytelling

Ännu fler utbildningar är under planering. Inbjudan sker normalt via mailistan Ostbib, men det skadar inte att hålla koll på projektets webbplats projektbesok.se.

Varje bibliotek har också en pott som de kan använda till "egna" insatser för kompetensutveckling, som ett komplement till det som erbjuds centralt inom projektet. Summan är beräknad på antalet medarbetare, och ska användas utifrån de individuella utvecklingsplanerna. Fråga din chef om vad som gäller för dig. ■

19 oktober: **Juridiken kring upphovsrätt och olika förhållningsätt till plagiering.** Ett seminarium under ledning av en jurist och en kursansvarig vid Linköpings universitet. <http://projektbesok.se/juridik>

25 oktober: **Teknikdag om e-böcker.** En heldag arrangerad av SFIS Mellansverige som bjöd på många spännande och intressanta frågeställningar om e-boken. <http://projektbesok.se/elboken>

8, 22, 29 oktober: **Workshops om sociala medier.** Nils Grönlund från Mjölby bibliotek ledde tre halvdagar för

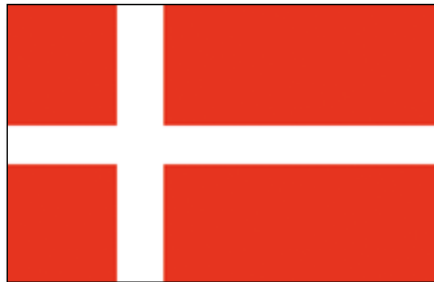
Kinda och Ydre bibliotek, där deltagarna själva fick prova på bloggar, Twitter, Facebook, RSS, Flickr, Götawebsens sociala mediefunktioner m.m. Liknande workshops är under planering för andra intresserade bibliotek. <http://projektbesok.se/socialamedier>

8 november: **Metadatanhantering.** KB:s metadatasamordnare Miriam Säfström diskuterade frågor kring metadata, katalogisering, semantisk webb m.m. <http://projektbesok.se/metadata> ■

BESÖK
åker till
Holland,
Danmark
och
England

... se nästa sida

BESÖK besöker Holland, Danmark och England!

Våren 2013 kommer många deltagare i BESÖK att få chansen att åka på studieresor utomlands, genom projektets arbete med transnationalitet. Samarbete med andra EU-länder är ett viktigt inslag i ESF-finansierade projekt.

Av Niclas Siljedahl, Annika Holmén och Anne Hederén

Det främsta syftet är att lära av andras erfarenheter. Tanken är att mötet med andra sätt att tänka och arbeta praktiskt inom olika områden ska ge upphov till nya idéer som man kan använda på hemmaplan.

Inom BESÖK arbetar vi med tre olika spår för erfarenhetsutbyte med framstående och inspirerande bibliotek i olika delar av Europa. Två olika arbetsgrupper håller som bäst på och arbetar fram program för de tre studieresorna. Vilka bibliotek och orter som kommer att ingå är inte helt klart ännu, men så här ser planerna ut just nu.

Holland

Vi kommer bl a att besöka Amsterdams Public Library OBA Openbare bibliotheek med speciell design, arkitektur och DOK Library Concept Center i Delft som arbetar med användarna i fokus. På dessa och flera andra bibliotek finns spännande barnbibliotek att besöka.

Vi väljer bibliotek utifrån följande spår:

Biblioteksrummet – arkitektur, lokal, exponering, marknadsföring, hur kan lokalen stödja verksamheten/lärande och läslust, biblioteket som vardagsrum/arbetsrum.

Barn och unga – i rummet, barns delaktighet, lässtimulerande metoder
Verksamhetsutveckling – bibliotek i utveckling.

Från det traditionella biblioteket till det extremt moderna – hur arbetar man med att få personal och besökare att ”byta ryggsäck”?

Biblioteket i samhället – integration, digital delaktighet, medborgartjänster, samarbete, användaren i fokus.

Arbetsgrupp för Holland och England: Annika Eliasson Faxen, Linköpings stadsbibliotek; Annika Holmén, Länsbibliotek Östergötland; Kristin Krantz, Linköpings universitetsbibliotek och Ingrid Loeld Rasch, Norrköpings stadsbibliotek.

Tidpunkt för studieresan: vecka 15

Danmark

Vi kommer bl a att besöka Århus kommunbibliotek, en innovativ aktör som arbetar med ett projekt för att skapa framtidens bibliotek. Huvudbiblioteket blir år 2014 till ett mediecenter som nu är under uppbyggnad, medan stadsdelsbiblioteken ska omvandlas till ”medborgarcenter” med mycket långa öppettider.

Vi väljer bibliotek utifrån följande spår:

Biblioteksrummet – lokal, exponering, marknadsföring, hur kan lokalen stödja verksamheten/lärande, biblioteket som vardagsrum/arbetsrum

Barn och unga – i lokal och verksamhet

Biblioteket i samhället – integration, digital delaktighet, medborgartjänster, samarbete, det meröppna biblioteket

Digitala biblioteket – det digitala i det fysiska, exponering, pedagogiskt, cyberspace, webb, system

Arbetsgrupp för Danmark: Lisa Ekman, Norrköpings stadsbibliotek; Anneli Friberg, Linköpings universitetsbibliotek; Anne Hederén, Länsbibliotek Östergötland; Birgitta Hellman Magnusson, Mjölby bibliotek och Anja Leiding, Länsbibliotek Östergötland.

Tidpunkt för studieresan: vecka 17

England

I England planerar vi att besöka Idea Stores i London och bibliotek runt Manchester. Biblioteket i Huddersfield arbetar framgångsrikt med biblioterapi och Huddersfield University Library med Lemontree, ett nytt sätt att tänka kring bibliotekskort. Kanske hinner vi se Birminghams nya stadsbibliotek som ska invigas 2013.

Vi väljer bibliotek utifrån följande spår:

Biblioteksrummet – arkitektur, lokal, exponering, marknadsföring, hur kan lokalen stödja verksamheten/lärande och läslust, biblioteket som vardagsrum/arbetsrum.

Biblioteksutveckling i extrem motgång – hur funkar det?

Barn och unga – i rummet, barns delaktighet, lässtimulerande metoder

Biblioteket i samhället – integration, digital delaktighet, medborgartjänster, samarbete, det meröppna biblioteket, information literacy, interaktivitet, användaren i fokus.

Nya former för läsfrämjande – biblioterapi, interaktivitet, digitala tjänster, läsaren i fokus.

Tidpunkt för studieresan: vecka 21

Mer information: <http://projektbesok.se/transnationalitet> ■

Vid gränsen till Östergötland

Götabiblioteken är ett samarbete mellan de tretton östgötkommunerna ”...och Tranås”.

Text: Pär Jonsson, bibliotekschef, Tranås stadsbibliotek

Vid en första anblick skulle man kunna tro att vi känner oss lite utanför här, vid

gränsen till Östergötland. Men nej, vi känner oss med fullt ut och våra låntagare har insett fördelarna och vinsterna med samarbetet.

Större utbud

Tack vare den gemensamma katalogen kan vi idag erbjuda ett betydligt större utbud och en bättre service till våra

kunder. Med dagliga transporter mellan biblioteken kan vi trolla fram i princip allt som efterfrågas. På kuppen har vi dessutom fått möjlighet att byta hem-sida vilket varit ett stort lyft.

Nu ser vi fram emot att tillsammans fortsätta utveckla Götabiblioteken för våra låntagares bästa och hitta fler sätt att samarbeta i framtiden! ■

Från vänster, övre rad: Wiola Svensson, Mikael Johansson, Magnus Grehn, undre raden: Linnea Hermansson, Pär Jonsson. Saknas på bilden gör: Karolina Antonsson och Nadja Bäckljung. Foto: Agneta Hagelin

Lägesrapport Götasystemet

Det har blivit bättre men kan bli ännu bättre. Efter en något svajig och stökig konvertering har rutinerna satt sig och det fungerar nu bra. Det är mer sorteringsarbete än tidigare för bibliotekspersonalen, men för låntagaren har det inneburet en gemensam katalog, ett gemensamt lånekort och en gemensam webb. Det om något är en förbättrad och snabbare service.

Rolf Holm, Länsbibliotek Östergötland

Våra två grupper som arbetar med system- respektive katalogfrågor har blivit varma i kläderna och arbetar lugnt, metodiskt och medvetet med de frågor som ska hanteras (viktigt här med input från all personal inom Götasamarbetet).

Rent organisatoriskt är gången den att jag kallar till möten i system- och kataloggrupp där Lars Qvinth respektive Charlotte Landgren är gruppleddare.

Nybildat råd

Dessa två grupper bereder ärenden av policykaraktär till det relativt nybildade rådet som i sin tur föreslår och rekommenderar styrgruppen för Göta beslut i ärenden. Rådet består av ett mindre antal personer. Styrgruppen består av samtliga bibliotekschefer inom Götasamarbetet.

Jag, i egenskap av förvaltningsledare för Göta, är föredragande i råd och styrgrupp. I frågor som inte är av policykaraktär tas beslut direkt i system- och kataloggrupp.

Göta metadatagrupp är det nya namnet på kataloggruppen. Vi har här följt den terminologi som Kungliga biblioteket nu använder sig av.

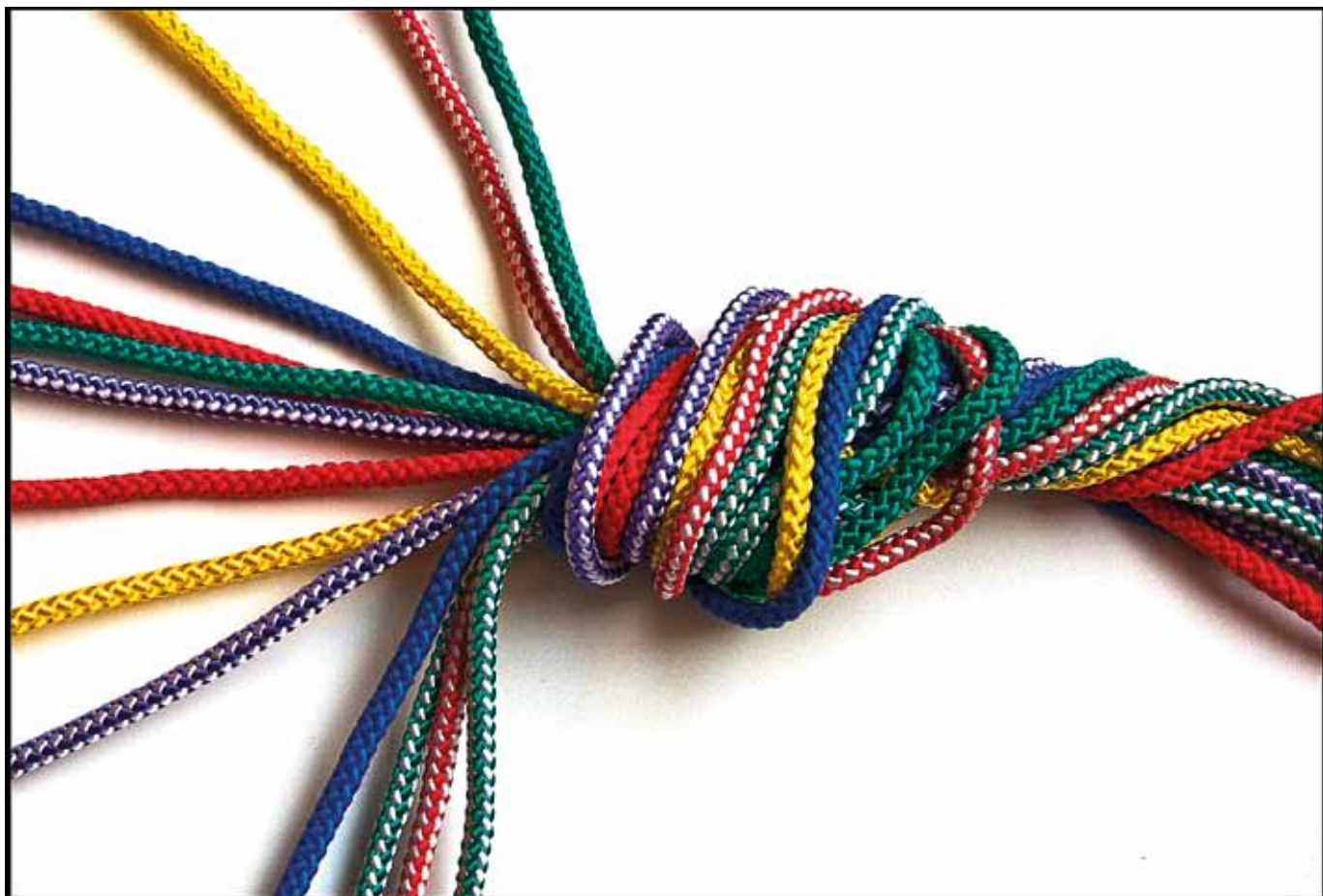
Utvecklingsarbetet inom Götasamar-

betet blir aldrig klart. Det är en process som fortgår. Vi har att arbeta fram en medie- och gallringsplan. För detta har en arbetsgrupp bildats och det arbetet beräknas ta fart i början av 2013. Vi har att arbeta med Götabibliotekens införlivande i Libris. Vi har att arbeta med enhetliga regler för hur man bygger och använder ämnesord inom Götabiblioteken.

Vardagen ska fungera

Samtidigt som detta pågår ska Götabibliotekens vardag fungera. Det är en utmaning för oss alla som jobbar på biblioteken i Östergötland samt Tranås.

En utredning är också beställd att genomföras av Götasamarbetet. Uppdraget har gått till Annette Johansson, som tidigare genomfört och medverkat i ett antal utredningar bl.a. den för Kungliga biblioteket och Statens kulturråd med titeln "Lätt att hitta – lätt att låna". ■

En gemensam katalog, ett gemensamt lånekort och en gemensam webb har knutit ihop biblioteken. Foto: Bertil Hedbor.

Äntligen! Lång väntan är över i Valdemarsvik

Biblioteket i Valdemarsvik har äntligen, efter flera års beslutsvånda, flyttat till nya fräscha lokaler i det mer centralt belägna Funkishuset.

Text: Johan Sundlöf, Valdemarsviks bibliotek

Onsdagen den sextonde maj klockan 18:00 stängde vi biblioteket för sista gången i Folkets Hus lokaler.

Flytten hade föregåtts av noggranna förberedelser och planering, och veckorna före gick vi som barn på julafton och väntade på att få dra igång.

Sedan följde en oerhört intensiv arbetsperiod: På sex veckor skulle vi nu packa ner våra medier, slänga mycket gammalt, transportera, packa upp samt komma på plats i de nya lokalerna.

Med facit i hand tycker vi att det var stimulerande och utmattande men på samma gång väldigt energigivande. Med tanke på det stora pussel det innebär att flytta en så här pass stor verksamhet var vi inställda på att några pusselbitar skulle saknas eller inte falla på plats, men så blev inte fallet. Det enda som var aningen stressande var de försenade möblerna, som inte anlände förrän fredagen före öppningsveckan. Vi hann precis komma i ordning med de sista finjusteringarna helgen före.

För övrigt är helhetsintrycket av flytten att det flutit på långt över förväntan, bland annat tack vare alla fantastiska medarbetare och samarbetspartners.

Den nya verksamheten

Måndagen den andra juli klockan 10:00 öppnade vi portarna till den nya verksamheten.

Det var med en känsla av nervositet, förväntan och spänning vi välkomnade de första besökarna. Dagarna som följde kom att präglas av lovord och positiva reaktioner.

Vi hade på förhand bestämt oss för att vara lyhörda för och fånga upp besökarnas intryck av de nya lokalerna, vilket ledde till en hel del småförändringar allt eftersom.

Tanken var att besökarna och personalen skulle finna sig till rätta lagom till lördagen den 25 augusti då det var dags för officiell invigning med tårta, kom-

Johan Sundlöf och Erland Fahlbeck är nöjda med de nya lokalerna. De är inhysta i det gamla garveriet, som en gång var den näringsverksamhet som byggde upp Valdemarsvik till den ort den är idag.

munalråd, Alfons, Lennart Helsing, aktiviteter, pompa och ståt.

Det gamla garveriet

De nya lokalerna är inhysta i det gamla garveriet, som en gång var den näringsverksamhet som byggde upp Valdemarsvik till den ort den är idag.

I både biblioteket och på våra kontor har vi försökt bevara den gamla industrikaraktären. Det syns till exempel i de valvbågar som numera är karakteristiska för just Valdemarsviks bibliotek samt de stora socklar som dominerar kontorslandskapet.

Istället för de gamla nergångna, mur-riga, trångbodda lokalerna med dålig luft har vi nu hamnat i nyrenoverade, mer ändamålsenliga lokaler som med till exempel fungerande ventilation, öppna ytor och en förbättrad tillgänglighet får de gamla att blekna i jämförelse.

Nästa fas

De nya lokalerna skapar nya förutsättningar att vidareutveckla biblioteksverksamheten och vi ser med spänning på den andra fas vi kliver in i när flytten nu definitivt är över och verksamheten etablerats. ■

Götawebben och e-tjänster

Götabibliotekens webbsida i Axiells Arena finns det många åsikter om, såväl bland låntagare, personal som andra intressenter (politiker, kommuners kommunikationsansvariga m.fl.).

Text: Anja Leiding

Under mitt första halvår på länsbiblioteket har jag nog fått höra fler åsikter om hur en webb ska se ut och fungera än vad jag fick lära mig under de år jag läst webbdesign, lärande webbmiljöer och andra kurser som handlar om webb och hur man kan arbeta i det nätbaserade lärandet.

Personer

Men vi jobbar på, och i dagsläget är det Ahmet Kurt och Charlotte Landgren som står för det mesta av det tekniska kunnandet. Ahmet för att göra och utforma sidor i Arena. Charlotte för att koppla till BookIT så att vi får snygga och bra listor på litteratur inom olika ämnen, kategorier etc. Redaktionen består av Marie Eriksson, Söderköping, Johanna Gamble, Linköpings stadsbib-

liotek, Klara Cederstrand, Linköpings stadsbibliotek, Annika Holmén, strateg för barnwebben, LBÖ, samt mig själv, Anja Leiding, sammankallande, LBÖ.

e-tjänster

Axiell har en del lösningar som vi inte kan påverka så mycket. Men vi kan tjata om förbättringar, exempelvis att inloggningen måste vara enklast möjliga för låntagaren, att det upplevs som lite krångligt att man måste skapa ett konto till sitt lånekort för att spara listor, recensera och skriva artiklar. Att man måste logga in ytterligare en gång för att komma åt att se vilka lån man har som e-böcker. Det är inget större gnäll men en del önskar att det vore mindre krångligt.

Elib och Mediarkivet

Elib fungerar också bra på så vis att inloggningen är bra och det är enkelt för låntagaren att man inte behöver vara på flera olika webbsidor. Däremot hänger inte riktigt katalogen med alla gånger. Det finns böcker hos Elib via andra bibliotek som inte finns med i vårt system. Detta är inget som vi fått in många klagomål på, men det är en och annan låntagare som ser, noterar och

påpekar sådana detaljer. Det är bra, då får vi veta att det finns förbättringsområden. Hur det än är, inga klagomål = allt fungerar, eller?

Efter diverse svårigheter fungerar äntligen Mediarkivet som det ska.

Library Press Display

Library Press Display fungerar bra, och här kan låntagaren logga in via sitt lånekortsnummer eller komma in på sidan direkt om man går via <http://www.gotabiblioteken.se/web/gotabiblioteken/tidningar>. Det kan bli stopp för enskild låntagare, oftast är då orsaken att det inte finns några tillgängliga licenser, än så länge är det dock inget vanligt problem.

Utveckling

Nu är det bara att fortsätta med att utveckla verksamheten så att vi får fler länsövergripande tjänster, gärna med Remote Access, och/eller via API:er direkt från vår Götabibliotekssida. Men som det är med avtal – det tar tid – biblioteken ska vara överens, leverantören ska tycka att det är bra, det ska passas in eller bäddas in på Götabiblioteken, med utgångspunkten – Så enkelt som möjligt för användaren. ■

Har Stockholms stadsbibliotek gjort ett vägledande e-boksavtal?

Stockholms stadsbibliotek, SSB, och bokförlaget Ordfront har undertecknat ett avtal för e-boksutlåning som kanske kan komma att bli vägledande. Det sträcker sig över 20 månader och innebär att biblioteket får tillgång till ytterligare 300 e-böcker, även nyutgivna böcker.

Text: Anja Leiding

Avtalet går ut på att man betalar mer för nyare titlar och mindre för äldre titlar per lån. Dessutom kommer SSB även bidra till fler titlar genom att stå för att 25 böcker digitaliseras.

Pelle Andersson som är förlagschef på Ordfront talar om att förläggare och bokhandlare inte kan välja förbuds- och

karensvägen utan istället snabbt bör lägga fram en gemensam strategi när det gäller den digitala framtiden. Han anser att man även måste skapa system för nedladdning i den fysiska bokhandeln.

Dansk idé

En bra inspiration torde vara biblioteken i Køge, Danmark, som på en tågstation har satt upp skyltar med information om böcker tillsammans med en QR-kod. På så vis kan resenärerna själva scanna av koden och ladda ner e boken, det enda är att man måste vara registrerad som låntagare. Satsningen heter Bib to go (http://youtu.be/_G-oSLcWPL4)

Andra artiklar där du kan läsa mer:
<http://bloggar.biblioteket.se/digitala-biblioteket/enad-front-for-e-boken-2>

och <http://biblioteksbladet.se/2012/11/23/vagledande-e-boksavtal/>

Svensk biblioteksforening och e-böcker

Svensk biblioteksforening stödjer EBLIDA, European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, som startat en Europeisk e-bokskampanj som har till syfte att opinionsbilda för e-bokens ställning på biblioteken och att medborgarna ska ha tillgång till information oavsett format. EBLIDA:s ställningstagande i e-boksfrågan är: "En avgörande, och i vår mening oacceptabel, förändring är att bibliotekens förvärvspolicier kan bestämmas av förlagen och att det är de som har makten över europeiska medborgares fria tillgång till innehåll, information och kultur."

Mer finns att läsa på <http://www.biblioteksforeningen.org>. ■

Debatten om e-böcker

Debatten om e-böcker pågår och lär fortsätta ett bra tag till, personligen tycker jag det är intressant med Stockholms initiativ till ett avtal med Ordfront. Intressant är också att några bibliotek ger ut egna e-böcker, som exempelvis Norrköpings stadsbibliotek.

Det dyker upp artiklar i dagstidningar lite nu och då om e-böckernas framtid. I många av artiklarna är man ense om att ha karens för e-böcker är som att backa in i framtiden. Att inskränka på e-bokens ögonblickliga tillgänglighet är att ta död på en av e-bokens kärnenskaper och som Anna Vogel, SvD, skriver i en debattartikel. "Vi vet idag inte vart e-boken är på väg och istället för att hindra dess fördelar bör vi bejaka och utveckla dem."

Ett axplock på debattartiklar, det finns många fler

http://www.svd.se/kultur/kulturdebatt/ta-inte-dod-pa-e-boken_6773567.svd

<http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.1043520-forlagen-maste-slappa-greppet-om-e-bockerna>

<http://www.aftonbladet.se/kultur/article15076267.ab>

http://www.svd.se/kultur/kulturdebatt/infor-ett-lan-per-bok-aven-for-e-bocker_6769009.svd

Låntagarna älskar e-böcker

Stockholms stadsbibliotek har genomfört en undersökning bland sina e-bokslåntagare.

Under sex sommarveckor 2012 genomfördes en webbenkät bland dem som lånade e-böcker och e-ljudböcker på Stockholms stadsbibliotek, SSB (www.biblioteket.se).

Där konstateras det bland annat att "låntagarna älskar att kunna låna e-böcker med ett knapptryck framför datorn". Vidare att 21 % har skaffat sig ett lånekort på SSB enbart för att låna e-böcker, den gruppen består av 63 % män. Någon uttryckte sig som så att han/hon läst två böcker på två veckor – normal läsning för ett år annars. Flera

personer påpekade att de läser mer nu eftersom det är mer lättillgängligt att hitta något att läsa.

Det som möjligen saknades var bättre beskrivningar av böckernas innehåll och att förlagen har nya böcker i karantän.

Här kan ni läsa hela sammanställningen:

<http://www.biblioteksforeningen.org/2012/11/01/lantagarna-alskar-e-boken/>

Forskning om e-böcker

<http://www.biblioteksforeningen.org/2012/11/05/foreningens-stod-leder-till-forskning-om-e-bocker/>

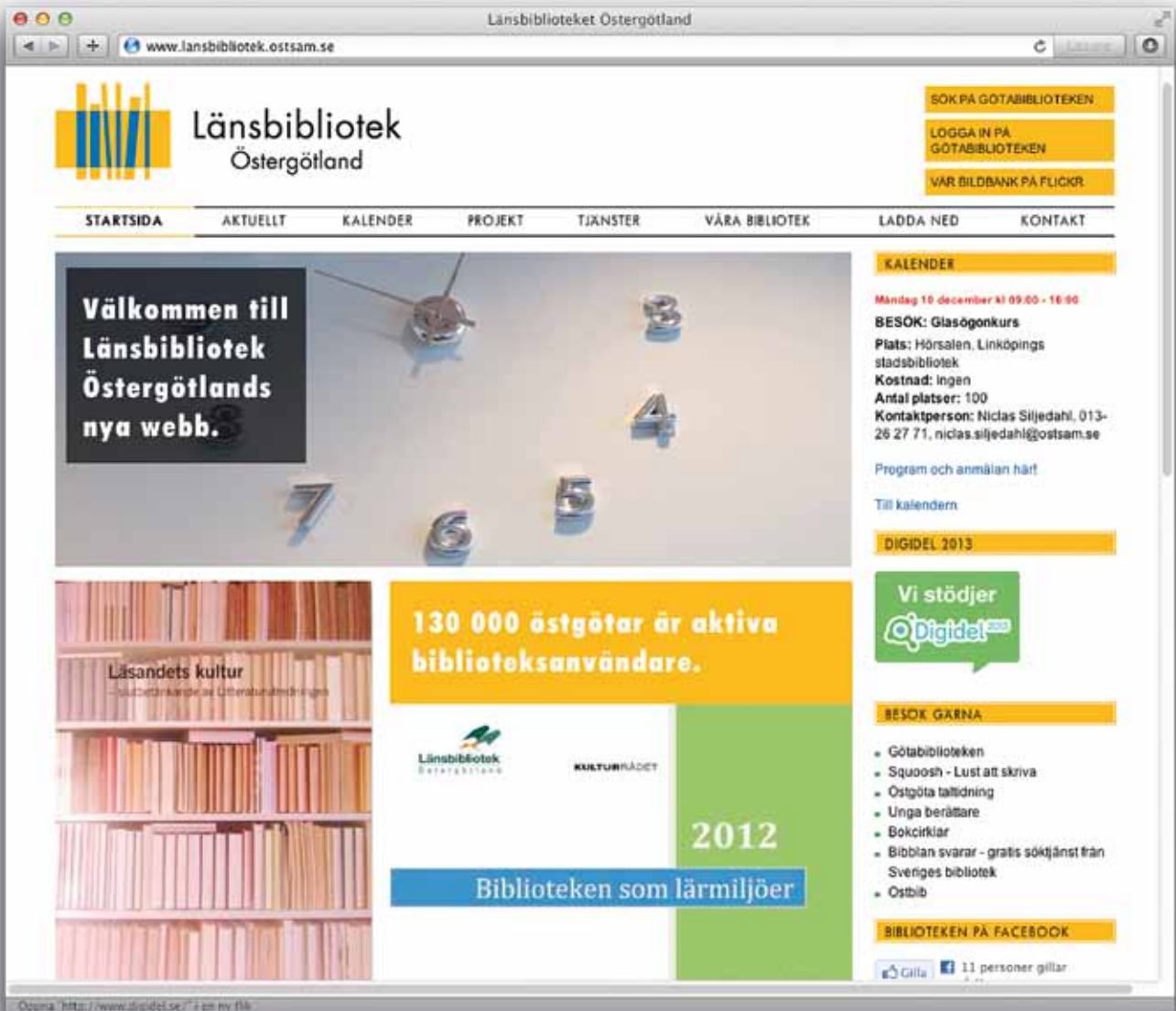
Två facebookgrupper:

E-böcker i Sverige:

<https://www.facebook.com/groups/ebocker/>

e-böcker åt folket:

<https://www.facebook.com/groups/457229627627342/> ■

Läs mer på vår nya webb